HANDREIKING GEMEENTELIJKE OPVANG OEKRAÏNERS (GOO)

VERSIE 3.0, 20 MEI 2022

VOORWOORD

De afgelopen maand zijn er vele ontwikkelingen geweest in de oorlog in Oekraïne. Het westen van Oekraïne is veiliger geworden, waardoor de Nederlandse ambassade weer heeft kunnen openen in Kyiv, en het strijdveld zich heeft verplaatst naar het oosten van Oekraïne. Toch groeit het aantal Oekraïense ontheemden in ons land nog steeds. Het kabinet houdt er daarom nog steeds rekening mee dat de komende weken en maanden nog vele tienduizenden ontheemden opvang nodig zullen hebben.

Nederland wil de ontheemden uit Oekraïne ruimhartig opvangen en bereidt zich daarop voor. Op 29 april 2022 heeft het Veiligheidsberaad ingestemd met de opdracht van het kabinet om via de voorzitters van de veiligheidsregio´s de gemeenten te verzoeken aanvullend op de 50.000 opvangplekken zijn de gemeenten gevraagd om 25.000 extra opvangplekken te realiseren.

Om gemeenten te helpen bij het opzetten en beheren van deze opvanglocaties heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid samen met de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en andere partners buiten de Rijksoverheid een Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners (hierna: GOO) opgesteld.

De Handreiking biedt handvatten die gemeenten ondersteunen bij de organisatie en uitvoering van de GOO. Uitgangspunt is dat de GOO toegankelijk is voor alle ontheemden uit Oekraïne. De voorzieningen en rechten voor deze ontheemden dienen zoveel mogelijk gelijkwaardig te zijn aan de rechten en voorzieningen van personen die worden opgevangen via het reguliere asielproces. Het kabinet zal van Rijkswege de kosten die gemaakt worden integraal vergoeden.

De Handreiking beschrijft de onderdelen en aspecten die voor iedere gemeente van toepassing zijn bij de organisatie, inrichting en inzet van de GOO. Het is daarmee geen uitputtende of allesomvattende handreiking. Veel onderdelen moeten nog nader uitgewerkt worden en daarnaast zal er sprake zijn van meer gemeente- en locatie specifieke situaties, die door iedere gemeente zelf nader ingevuld moeten worden. De Handreiking zal bovendien geactualiseerd worden op basis van nieuwe informatie, beleidsontwikkelingen of reacties die komen vanuit gemeenten, veiligheidsregio's of andere betrokken partijen.

Deze Handreiking ziet alleen op de opvang van ontheemden uit Oekraïne in gemeentelijke opvanglocaties en niet op de opvang door particulieren. Op 14 april jl. is de tweede versie van de Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners (POO) voor burgers die overwegen een Oekraïense ontheemde thuis opvang te bieden gepubliceerd.

We zien ook dat er mensen uit Oekraïne vluchten die daar weliswaar gevestigd waren, maar oorspronkelijk uit een ander land komen. Waar mogelijk zullen we die mensen ondersteunen bij terugkeer naar hun land van herkomst.

Rijk en medeoverheden staan voor een enorme uitdaging om de komende periode te zorgen voor waardige en stabiele opvang voor veel mensen. Het Rijk realiseert zich dat daarvoor de nodige inzet van gemeenten verlangd wordt. Ik wil daarvoor de gemeenten van harte danken.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

E. van der Burg

Inhoud

VOORWOORD 1
A ALGEMEEN 4
1 OPDRACHTEN AAN DE VOORZITTERS VAN DE VEILIGHEIDSREGIO'S 4
2 DUUR VAN HET VERBLIJF IN DE GOO 5
3 DOELGROEP VOOR VERBLIJF IN DE GOO 6
4 REGISTRATIE EN INSCHRIJVING BRP EN TOEGANG VERBLIJF IN DE GOO 8
5 ORGANISATIE EN STRUCTUUR BIJ INZET GOO 12
6 VERGUNNINGEN 13
7 ONTZEGGEN TOEGANG TOT LOCATIE EN DEMONSTRATIE 13
8 FINANCIERING VAN DE GOO 14
9 VERSTREKKINGEN AAN DOELGROEP GOO 14
B UITVOERING 16
1 VOORZIENINGEN IN DE GOO 16
2 ACTIVITEITEN 17
3 VEILIGHEID EN LEEFBAARHEID 18
4 INCIDENTEN 21
5 MEDEWERKERS IN EEN GOO 21
6 VRIJWILLIGERS IN EEN GOO 22
7 CORONA 23
8 SCHADE AFWIKKELING EN VERZEKERING 24
9 NAZORG 24
C GEZONDHEIDSZORG 26
1 MEDISCHE ZORG 26
2 TECHNISCHE HYGIËNEZORG 26
D ONDERWIJS 27
1 PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS 27
2 VOORSCHOOLSE EDUCATIE 27
E TOEGANG TOT DE ARBEIDSMARKT 28
F COMMUNICATIE 29
1 COMMUNICATIE OVER GOO 29
BIJLAGE BIJ DEEL A 30
BIJLAGE I 30
BIJLAGE II 31

BIJLAGE III 32
BIJLAGE BIJ DEEL B 33
BIJLAGE I 33
BIJLAGE II 35
BIJLAGE III 38
BIJLAGE IV 40
BIJLAGE V 43
BIJLAGE BIJ DEEL C 45
BIJLAGE I 45
BIJLAGE II 48
BIJLAGE III 51
BIJLAGE IV 53
BIJLAGE V 54
BIJLAGE BIJ DEEL F 56
BIJLAGE I 56
BIJLAGE II 62

A ALGEMEEN

Deel A van de Handreiking GOO behandelt de opdracht aan het Veiligheidsberaad en de veiligheidsregio´s, de doelgroepen voor en duur van de GOO en de registratie. Verder wordt kort ingegaan op de crisisstructuur die nu ingesteld is. Daarnaast heeft de VNG een webpagina[1] ingericht met veel behulpzame vragen en antwoorden voor gemeenten.

1 OPDRACHTEN AAN DE VOORZITTERS VAN DE VEILIGHEIDSREGIO'S

Vanwege de komst van vele ontheemden uit Oekraïne naar Nederland en de noodzaak om vele opvangplekken te realiseren op korte termijn, heeft het kabinet op 7 maart 2022 het Veiligheidsberaad en de voorzitters van de veiligheidsregio´s verzocht de realisatie van opvang van ontheemden uit Oekraïne te coördineren. De voorzitters van de veiligheidsregio's zijn gevraagd om bij deze landelijke crisis, die alle gemeenten en veiligheidsregio's raakt en daarmee van meer dan plaatselijke betekenis is, invulling te geven aan hun coördinerende verantwoordelijkheid die zij op grond van de Wet veiligheidsregio's hebben. Aanvullend op deze opdracht is in het Veiligheidsberaad van 29 april jl. ingestemd met de opdracht om 25.000 extra opvangplekken te organiseren.

Concreet vraagt het kabinet daarbij aan de voorzitters van de veiligheidsregio's om de volgende opgaven ter hand te nemen:

1. Coördineer binnen de veiligheidsregio de realisatie van opvanglocaties om minimaal 1.000 ontheemden uit Oekraïne binnen twee weken (na 7 maart 2022) op te vangen of zoveel sneller als mogelijk. Het gaat hierbij om het volledig realiseren van locaties, het inrichten van locaties en de daadwerkelijke zelfstandige exploitatie. Dit kan een mix zijn van publieke, private en/of publiek-private initiatieven.
   De looptijd van de opvang zal nader moeten worden bezien en hangt af van de ontwikkeling van de instroom van het aantal ontheemden. Houd rekening met ten minste zes maanden, waarbij tussentijds aan de hand van dan beschikbare informatie bekeken zal worden of deze termijn nog passend is.

2. Coördineer vervolgens binnen de veiligheidsregio de realisatie van opvanglocaties om daarbovenop 1.000 ontheemden uit Oekraïne op te vangen. Het gaat hierbij om het realiseren van locaties, het inrichten van locaties en de daadwerkelijke zelfstandige exploitatie. Dit kan een mix zijn van publieke, private en/of publiek-private initiatieven. De looptijd van de opvang zal nader moeten worden bezien en hangt af van de ontwikkeling van de instroom van het aantal ontheemden.

3. Aanvullend op bovenstaande vragen heeft het Veiligheidsberaad ingestemd met de vraag van het kabinet om 25.000 extra opvangplekken te realiseren. De verdeling van deze opgave over de regio's zal niet pondsgewijs zijn, maar op basis van uw eigen analyse over draagkracht en mogelijkheden.

Deze Handreiking GOO ziet op:
- het opzetten en beheren van de gemeentelijke locaties
- het organiseren van overige dienstverlening onder verantwoordelijkheid van de gemeente, bijv. op het gebied van onderwijs en zorg.

Dit geldt voor alle ontheemden uit Oekraïne die in de gemeente verblijven.

[1] https://vng.nl/vragen-en-antwoorden?onderwerp%5B0%5D=422387

Naast een Handreiking GOO is op 14 april 2022 ook de tweede versie van de Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners (POO) gepubliceerd voor burgers die overwegen om een ontheemde uit Oekraïne tijdelijk in huis op te nemen. De opdracht aan het Veiligheidsberaad om binnen iedere veiligheidsregio de realisatie van opvanglocaties voor 2.000 ontheemden te coördineren en daar aanvullend 25.000 extra plekken te realiseren, ziet alleen op de GOO en staat los van de particuliere opvang door gastgezinnen (POO).

Opvanglocaties die onder de GOO vallen, en daarmee onder de taakstelling van de gemeenten, zijn locaties die zijn aangemeld als opvangplekken bij het Landelijk Centrum Vluchtelingen Spreiding en voldoen aan de voorzieningen zoals nader beschreven onder B van deze handreiking.

Taak van de burgemeesters
In een Kamerbrief van 8 maart 2022 heeft het kabinet aangekondigd dat het voornemens is om noodrecht in te zetten (zonder de noodtoestand af te kondigen), indien er sprake is van buitengewone omstandigheden vanwege een zeer grote toestroom van ontheemden uit Oekraïne. Die voorwaarde is vervuld: de toestroom van ontheemden uit Oekraïne is dermate hoog dat Nederland niet in staat is aan hen binnen de bestaande structuren (nood)opvang te bieden. Daarom heeft de regering besloten om op zo kortst mogelijke termijn, en derhalve per 1 april 2022, de artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking in werking te stellen. Daardoor krijgen de burgemeesters de wettelijke taak om te voorzien in de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Doel is dat we via deze activering van noodrecht met elkaar in staat zijn om voldoende opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne te realiseren.

De wettelijke taak van burgemeesters bestaat ook uit het zorgdragen voor opvang, waaronder de huisvesting en verzorging. In de Regeling opvang ontheemden Oekraïne staat nadere regelgeving over de invulling van dezen taken bijvoorbeeld het zorgdragen voor opvangvoorzieningen die aan minimumeisen verbonden zijn (bijvoorbeeld de eisen voor brandveiligheid) en het uitkeren van verstrekkingen in de gemeentelijke opvang Oekraïners (GOO).

Volgens de regeling moeten burgemeesters in de GOO de volgende zaken verstrekken: onderdak, een maandelijkse financiële toelage ten behoeve van voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven, recreatieve en educatieve activiteiten, een verzekering tegen de financiële gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid en de eventuele betaling van buitengewone kosten (zoals kosten voor schoolvervoer).

2 DUUR VAN HET VERBLIJF IN DE GOO

De Veiligheidsregio´s zijn gevraagd rekening te houden met een duur van ten minste zes maanden voor de opvang (zie opdracht onder 1). Het heeft de voorkeur dat zoveel mogelijk wordt ingezet op locaties voor een lange duur (dus niet enkele weken) om (veelvuldig) verhuizen en een ingewikkeld logistiek proces te voorkomen. Op deze manier kunnen kinderen in de leerplichtige leeftijd ook (zoveel mogelijk) op dezelfde schoollocatie onderwijs krijgen.

3 DOELGROEP VOOR VERBLIJF IN DE GOO

De volgende categorieën komen in aanmerking voor opvang en verblijf in een GOO:

1. Personen met de Oekraïense nationaliteit die:
    a. Op 23 februari 2022[2] in Oekraïne verbleven;
    b. op of na 27 november 2021 Oekraïne zijn ontvlucht omdat de spanningen toenamen of die zich op of na 27 november 2021 op het grondgebied van de Unie bevonden (bijvoorbeeld voor vakantie of werk);
    c. kunnen aantonen dat zij in de periode vóór 27 november 2021 al in Nederland verbleven, bijvoorbeeld vanwege een eerder ingediende asielaanvraag, op basis van een reguliere verblijfsvergunning of een verblijfsvergunning die is beëindigd;
2. Staatlozen of derdelanders met een andere nationaliteit dan de Oekraïense, die:
    a. op 23 februari 2022 in Oekraïne internationale bescherming of gelijkwaardige nationale bescherming genoten;
    b. op 23 februari 2022 een (andere) geldige Oekraïense verblijfsvergunning hadden;
3. Gezinsleden van de onder 1) en 2) genoemde personen:
    a. Huwelijkspartner of niet-gehuwde partner waarmee een duurzame relatie wordt onderhouden;
    b. Minderjarige ongehuwde kinderen (binnen of buiten huwelijk geboren of geadopteerd);
    c. Andere naaste familieleden die met het gezin samenwoonden en die volledig of grotendeels afhankelijk zijn.

Onder de groep ontheemden uit Oekraïne bevinden zich relatief veel vrouwen, (kleine) kinderen en ouderen.

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv´s) uit Oekraïne
Onder de Oekraïense kinderen zitten ook kinderen die zonder ouder naar Nederland komen. We noemen deze kinderen in dit stuk onbegeleide kinderen, ook als ze wel meereizen met andere familieleden of volwassenen (oom, tante, broer, zus, goede vrienden). Een kind is een minderjarige tot de leeftijd van 18 jaar. Zij worden meestal in gastgezinnen geplaatst, maar kunnen zich ook bevinden in de gemeentelijke opvang. Deze kinderen kunnen kwetsbaar zijn en bevinden zich in een unieke situatie. Het is heel belangrijk deze doelgroep goed in de gaten te houden en ervoor te zorgen dat ze veilig zijn. Daarom vangen we deze kinderen niet op in de gemeentelijke opvangvoorzieningen. De gemeentelijke opvang locaties hebben een belangrijke taak om deze onbegeleide kinderen te signaleren en zo snel mogelijk aan te melden bij de RvdK.

Signalering op een HSP punt
Mogelijk zijn de ontheemden via een Humanitair Service Punt (HSP) ingestroomd. Op deze locaties (bv. stations) komen Oekraïense ontheemden binnen en wordt gezorgd voor een doorverwijzing. Als ontheemden instromen via een HSP punt moet goed worden gevraagd of eventueel meereizende volwassenen de ouder van het kind is. Het ligt voor de hand om aan te nemen dat een meereizende volwassene de ouder is, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Kinderen die zonder ouder(s) ons land binnenkomen, moeten altijd worden aangemeld bij de Raad voor de Kinderbescherming. Mocht een onbegeleid kind gesignaleerd zijn, dan is van belang dat gecheckt wordt of het HSP heeft gezorgd voor de aanmelding bij de RvdK.

[2] De formulering in het Raadsbesluit is: 'vóór 24 februari'. Met het oog op een soepele uitvoering wordt dat hier gelezen als 'op 23 februari'.

Mocht er door het HSP niet aangegeven worden dat de ontheemden zijn bevraagd op de gezagssituatie van de kinderen of mocht er geen informatie zijn wat het resultaat was van die bevraging dan doet de GOO de signalering.

Signalering op de GOO

Zodra er kinderen arriveren op een Gemeentelijke Opvanglocatie (GOO) is er een aantal stappen die doorlopen moeten worden:

1. Voor de vragen die aan de kinderen en meereizende begeleiders gesteld kunnen worden zie https://www.kinderbescherming.nl/themas/vluchtelingen-jonger-dan-18-jaar/documenten/publicaties/2022/04/07/vragen-aan-oekraiense-kinderen-en-volwassen
   Deze vragen zijn vertaald in het Oekraïens en het Russisch.
2. Check en fotografeer documenten. Voor vragen over de betrouwbaarheid van documenten (zie QenA op forum van de VNG).
3. Een kind zonder enige vorm van begeleiding hoort niet in de GOO. Meld het kind in dergelijke gevallen aan bij Nidos om een andere opvangplek te vinden via bureauopvang@nidos.nl, 0885011265.
4. Wanneer bij de gemeentelijk opvang een kind met een volwassene (niet zijnde de ouder) wordt gesignaleerd en er twijfel is over het gezag dan moet het kind aangemeld worden bij het dichtstbijzijnde kantoor van de RvdK. Voor contactgegevens zie https://www.kinderbescherming.nl/contact-en-adressen
5. Informeer de ontheemden dat RvdK contact opneemt.
6. De RvdK zal de gezagssituatie onderzoeken. Mochten de ontheemden vanuit de GOO naar een gastgezin gaan, dan zal ook het gastgezin gescreend worden. Indien de RvdK een verzoek om voogdij doet bij de rechter, dan zal Nidos (of WSG) gevraagd worden de voogdij uit te voeren.

Vertrek van onbegeleide kinderen uit de GOO

Onbegeleide kinderen worden soms opgehaald bij de GOO locatie. Er is dan extra alertheid gevraagd. De gemeente is verantwoordelijk voor een overdracht met zo min mogelijk risico's voor het kind.

Onbegeleide amv's

Alleenreizende minderjarigen mogen niet opgehaald worden vanuit de opvang. Als de gemeente een minderjarige aantreft in een opvanglocatie die zonder ouder(s) of andere meereizende volwassenen daar verblijft, moet de gemeente direct contact opnemen met Nidos: bureauopvang@nidos.nl of 088–5011265. Nidos kan advies geven hoe te handelen.

Amv met meereizende volwassene (niet zijnde de ouders)

Als er een gastgezin (vrienden, familie, overig) het kind mét meereizende volwassene(n) komt ophalen uit de opvanglocatie met wie de ontheemden uit Oekraine ook mee willen gaan, dan is het belangrijk dat alle gegevens van het gastgezin worden genoteerd en hun document worden gescreend.

Het volgende wordt aan gemeenten gevraagd:

- Kopie van het paspoort van het gastgezin
- Noteren van telefoonnummer en check van telefoonnummer ter plaatse
- Noteren van het verblijfadres
- Onderzoek van de onderlinge relatie

Het kind kan dan mét de meereizende volwassene vertrekken uit de opvanglocatie. Vóór vertrek uit de opvanglocatie moet het kind echter wel aangemeld zijn bij de Raad voor de Kinderbescherming. Ook de gegevens van het gastgezin moeten gemeenten doorgeven aan de Raad voor de Kinderbescherming. Zie hiervoor www.kinderbescherming.nl/gemeenten-oekraine zodat de Raad voor de Kinderbescherming kan zorgen voor een screening van het gastgezin.

Bovenstaand is de werkwijze beschreven over de signalering van onbegeleide kinderen in de GOO. Daarnaast zijn er andere momenten dat de gemeente een onbegeleid kind kan signaleren, bijvoorbeeld als het kind via een particulier initiatief in een gastgezin is gekomen en dit gastgezin zich meldt bij de gemeente of wanneer uw gemeente een aankondiging ontvangt van een bus met alleenstaande Oekraïense kinderen die op weg is naar uw gemeente.

4 REGISTRATIE EN INSCHRIJVING BRP EN TOEGANG VERBLIJF IN DE GOO

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de registratie van ontheemden uit Oekraïne eruitziet en wie verantwoordelijk is voor de opvang.

Deze procesbeschrijving heeft als belangrijke doelen:

- Spoedige registratie in de BRP (Basisregistratie Personen) aan de voorkant van alle vreemdelingen afkomstig uit Oekraïne;
- Selectie aan de voorkant om evident misbruik van (gemeentelijke) opvang te voorkomen/te handhaven en draagvlak te behouden.

De personen op wie deze procesbeschrijving van toepassing is kunnen worden onderverdeeld in vier categorieën:
1. gedocumenteerde Oekraïners waarvan de identiteit kan worden vastgesteld;
2. beperkt en niet-gedocumenteerde Oekraïners;
3. Gedocumenteerde derdelanders met een aantoonbaar verblijfsrecht in Oekraïne;
4. Oekraïners en derdelanders waarvan identiteit, nationaliteit of rechtmatig verblijf niet kan worden vastgesteld.

Gemeenten kunnen, gelet op de situatie, ervan uitgaan dat de Oekraïners en derdelanders met verblijfsrecht in Oekraïne[3] meer dan twee derde van het komende half jaar in Nederland zullen verblijven.

Uitgangspunt is dat een vreemdeling uit Oekraïne zich meldt bij gemeenten en wordt opgevangen in een GOO. Spoedig daarna volgt – waar mogelijk - de registratie voor BRP-inschrijving. De gemeente vraagt bij de aangifte verder alle voor handen zijnde documenten waaraan gegevens kunnen worden ontleend. Afhankelijk van de inschrijving in de BRP wordt verblijf in de GOO verlengd of beëindigd. De vreemdeling is verplicht om verhuizing naar een andere gemeente of vertrek uit Nederland door te geven aan de BRP.

Hieronder worden voor de vier categorieën de processen geschetst.

1. Proces voor gedocumenteerde Oekraïners waarvan de identiteit kan worden vastgesteld

Personen met de Oekraïense nationaliteit waarvan de identiteit kan worden vastgesteld, moeten worden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) op aangifte van verblijf en adres bij de gemeente waar zij (tijdelijk) verblijven.

De gemeente hoeft niet te onderzoeken of te inventariseren welke verblijfsrechtelijke status precies op deze Oekraïense burgers van toepassing is. Deze Oekraïners hebben in ieder geval rechtmatig verblijf in Nederland.

[3] Conform de Nederlandse criteria richtlijn tijdelijke bescherming.

Identiteit en nationaliteit

Als een Oekraïner zich meldt bij een gemeente, zegt uit Oekraïne te komen en hij of zij een (tijdelijk) verblijfsadres heeft in de gemeente, moet deze persoon in de BRP worden ingeschreven als ingezetene. Alleen als er geen woonadres is, kan een briefadres worden geregistreerd door de gemeente waar dat briefadres zich bevindt. Als de gemeente zorgt voor dit briefadres, omdat deze persoon geen briefadresgever heeft, dan regelt de gemeente waar de persoon zich meldt een briefadres. Voor personen in de tijdelijke noodopvang wordt het adres van de sporthal of noodopvang geregistreerd.

Voorwaarde voor inschrijving is dat de gemeente de identiteit moet kunnen vaststellen aan de hand van een paspoort of ander identiteitsbewijs. Daarnaast moet de gemeente kunnen vaststellen dat het een persoon is met de Oekraïense nationaliteit.

Minderjarige kinderen

Voor minderjarigen die in gezinsverband zijn meegekomen en die geen identiteitsbewijs hebben, moeten de ouders (bij gebrek aan overige documenten) een verklaring onder eed of belofte afleggen, waarmee de gemeente de identiteit van de kinderen vaststelt. Vervolgens schrijft de gemeente ook deze kinderen in. Dit is een uitzondering op de standaardregel dat hiervoor een identiteitsbewijs nodig is. Deze uitzondering is alleen toepasbaar voor deze doelgroep in de huidige omstandigheden. Ook de relatie met de ouders en de van de ouders afgeleide Oekraïense nationaliteit moet worden geregistreerd. Naast registratie in de BRP is van belang dat de gemeente overzicht krijgt over de ontheemden in haar gemeente en in het bijzonder de kwetsbare, onbegeleide kinderen. De gemeente organiseert zicht op deze kinderen en toegang tot jeugdhulp. De GOO's maken afspraken met de gemeenten over de aanlevering van informatie over gesignaleerde onbegeleide kinderen (en andere ontheemden) die vanuit een GOO worden doorgeplaatst.

Identiteitsdocumenten

De gemeente maakt geen onderscheid tussen Oekraïners met een biometrisch paspoort of Oekraïners met een paspoort zonder biometrie. Een binnenlandse identiteitskaart vermeldt ook de Oekraïense nationaliteit en kan dus ook gebruikt worden voor de vaststelling van de identiteit en de nationaliteit. Het bureau Documenten van de IND heeft informatie over Oekraïense documenten opgenomen in DISCS.

Inreisdatum niet van belang voor inschrijving

De gemeente hoeft niet te controleren wanneer de Oekraïner de grens van Oekraïne is overgestoken. Deze datum heeft geen invloed op de mogelijkheid om te worden ingeschreven als ingezetene in de BRP. Alle Oekraïners die melden uit Oekraïne te zijn gevlucht, kunnen worden ingeschreven in de BRP als ingezetene met als land van herkomst Oekraïne.

Deze personen behouden verblijf in de GOO.

2. Proces voor beperkt/niet gedocumenteerde Oekraïners

Personen van wie de gemeente niet de identiteit kan vaststellen of van wie de gemeente niet kan constateren dat zij de Oekraïense nationaliteit hebben, worden niet ingeschreven. Deze personen kunnen nog geen aangifte doen van verblijf en adres.

Indien iemand aangeeft de Oekraïense nationaliteit te hebben maar niet of onvoldoende gedocumenteerd is en de gemeente kan de identiteit of nationaliteit niet vaststellen, dan kan de gemeente deze persoon verwijzen naar de Oekraïense ambassade. De consulaire afdeling kan de persoon verifiëren en een certificaat afgeven waarop een foto van de persoon is bevestigd en waarin de identiteit en nationaliteit wordt bevestigd. Een voorbeeld van dit document is in DISCS te vinden.

Oekraïners kunnen dit document aanvragen tijdens het inloopspreekuur van de consulaire afdeling van de Oekraïense ambassade op werkdagen van 09:00-13:00 op Zeestraat 78, 2518 AD Den Haag.

Op basis van dit certificaat kan de gemeente de identiteit en Oekraïense nationaliteit vaststellen en kan alsnog de inschrijving in de BRP plaatsvinden.

Deze personen behouden verblijf in de GOO

3. Proces voor gedocumenteerde derdelanders (tot aan hun vlucht) verblijvend in Oekraïne met een verblijfsvergunning

Gemeenten moeten naast de gedocumenteerde Oekraïners ook de derdelanders inschrijven in de BRP. Het is belangrijk voor gemeenten om deze doelgroep te kunnen onderscheiden. Het gaat om personen die:

- een andere nationaliteit bezitten dan de Oekraïense;
- hun identiteit en nationaliteit kunnen aantonen;
- kunnen aantonen dat zij op 23 februari 2022 in het bezit waren van een geldige (tijdelijke of permanente) Oekraïense verblijfsvergunning.

De gemeente beoordeelt de Oekraïense verblijfsvergunning. Daarvoor zijn in DISCS voorbeelden van Oekraïense verblijfsvergunningen opgenomen.

Deze personen behouden verblijf in de GOO.

4. Proces voor Oekraïners en derdelanders waarvan identiteit, nationaliteit of rechtmatig verblijf niet kan worden vastgesteld.

Indien de identiteit, nationaliteit of rechtmatig verblijf niet kan worden vastgesteld, kan er geen inschrijving plaatvinden in de BRP en kan de vreemdeling geen aangifte doen van verblijf en adres. In dergelijke zaken kan de IND worden gevraagd een aanvullend onderzoek te doen en de gemeente te adviseren over het al dan niet inschrijven van de vreemdeling. Personen die hun herkomst, identiteit en – waar nodig- rechtmatig verblijf op basis van een verblijfsvergunning in Oekraïne aannemelijk kunnen maken in dit aanvullende herkomst- en identificatieproces, zullen dan alsnog worden ingeschreven in de BRP. Gedurende dat proces heeft de ontheemde recht op opvang. De IND voert deze taak nu nog uit op aanvraag van en afspraak met de veiligheidsregio's. In samenspraak

met de veiligheidsregio's ontwikkelt de IND een werkwijze om het hele land efficiënt te kunnen bedienen. Via de operationeel leider van de veiligheidsregio kunt u in contact komen met de IND om afspraken over inzet van een mobiel team. U kunt ook mailen naar oekraine.ondersteuning@ind.nl.

Informeren IND na registratie i.v.m. met toekenning verblijfstitelcode

Nadat een Oekraïens staatsburger is ingeschreven in de BRP ontvangt de IND hiervan een vulbericht, waarmee onder meer de Basisvoorziening Vreemdelingen (BVV) wordt gevuld. Hierbij is het van groot belang dat bij de kinderen waarvoor een Verklaring onder Ede of Belofte als bron voor registratie is gebruikt, ook met de Oekraïense nationaliteit en de relatie met de ouders wordt geregistreerd. De IND zal vervolgens de verblijfstitel door middel van het berichtenverkeer sturen naar de bijhoudingsgemeente. Voor deze doelgroep is tijdelijk de EU code 30 gebruikt die in ieder geval aangeeft dat de vreemdeling rechtmatig verblijft en de herkenbaarheid van de doelgroep ondersteunt door de combinatie van de titel met een niet-EU nationaliteit. Medio mei wordt de nieuwe code 46 geïmplementeerd. Code 46 geeft aan dat de vreemdeling een aanvraag heeft ingediend om tijdelijke bescherming, deze aanvraag in Nederland mag worden afgewacht en de vreemdeling zonder tewerkstellingsvergunning arbeid in loondienst mag verrichten. Deze code geeft dan de juiste informatie.

Voor de inschrijving in de BRP van een gedocumenteerde derdelander is een kleine, extra handeling door gemeente nodig omdat deze groep personen bij de IND moeilijk herkend wordt. Zonder deze extra handeling is het waarschijnlijk dat voor deze personen verblijfstitelcode 98 wordt gestuurd naar de bijhoudingsgemeente. Deze code kan problemen veroorzaken voor de derdelander of voor degene die hem in huis heeft genomen. Dit is ongewenst en om dit te voorkomen is dus een kleine, extra handeling door gemeente nodig. De gemeente schrijft de derdelanders in en vermeldt in categorie 08 Verblijfplaatsgegevens in de rubriek 08.14.10 de landcode van Oekraïne (6038) en in de categorie 04 Nationaliteit in de rubriek 08.82.30 de code OEK, gevolgd door een spatie en gevolgd door de beschrijving van het document waaraan de nationaliteit is ontleend. De code OEK is dus extra en geeft voor de IND aan dat voor deze persoon de verblijfstitelcode 30 en vanaf medio mei titel 46 kan worden geleverd.

Actuele informatie over registratie in de BRP kunt u vinden op de volgende websites: Inschrijven Oekraïners in de BRP | Basisregistratie Personen (BRP) | Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (rvig.nl) en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (https://nvvb.nl/nl/oekraine/)

Terugkeer ontheemden uit Oekraïne

Ontheemden uit Oekraïne die willen terugkeren of verder reizen, kunnen daarbij hulp krijgen van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) of de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V). Voor gemeenten en betrokken organisaties is er een infographic die inzichtelijk maakt wat de mogelijkheden zijn. Deze infographic is gemaakt in samenwerking met VNG en Vluchtelingenwerk Nederland.

Voor Oekraïners die terug willen naar Oekraïne is op basis van maatwerk terugkeerondersteuning mogelijk. Ook is er ondersteuning beschikbaar voor ontheemden die willen doorreizen naar een ander land, bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting en advies, ondersteuning bij vervangende reisdocumenten dan wel vervoer.

Ontheemden met een andere nationaliteit

Ontheemden uit Oekraïne met een andere nationaliteit kunnen ook hulp krijgen als zij willen terugkeren naar het land van herkomst of een ander land waar hun toegang is gewaarborgd. Naast de basisvertrekondersteuning worden zij zo nodig geholpen een goede start te maken in het land van herkomst. Hiervoor is zogenaamde herintegratieondersteuning beschikbaar.

Download hier de infographic terugkeer Oekraïense vluchtelingen als pdf.

5 ORGANISATIE EN STRUCTUUR BIJ INZET GOO

Voor de snelle realisatie van de opvang wordt gebruik gemaakt van structuren die voor de crisisbeheersing gebruikelijk zijn waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij bestaande structuren. Op alle niveaus (gemeentelijk, regionaal en landelijk) wordt gewerkt langs bestuurlijke en operationele lijnen. Het gebruik van de Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdingsprocedure (GRIP) kan hierbij ondersteunend werken.

De gemeenten verzorgen de realisatie van de opvang conform de opdracht van 7 maart. Dit wordt ondersteund en gecoördineerd door de voorzitters van de veiligheidsregio's. Bestuurlijke afstemming vindt plaats door de voorzitter van de veiligheidsregio.
De landelijke informatie en coördinatie van de veiligheidsregio's vindt plaats in het KCIO (Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne). Het KCIO vormt daarmee het schakelpunt tussen rijk en regio. Via de Raad Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio (RCDV) en het Veiligheidsberaad (VB) wordt de inhoudelijke en bestuurlijke afstemming verzorgd met de Rijkscrisisstructuur en andere (Rijks)partijen zoals DG Migratie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Op 9 maart is de Rijkscrisisstructuur geactiveerd t.b.v. de opvang van ontheemden. Daarnaast zijn er overleggen over andere gekoppelde thema's als cyber, vitaal en nucleair. In de ambtelijke overleggen zijn de veiligheidsregio's vertegenwoordigd door een van de directeuren.

In de gehele keten wordt samengewerkt met vele partijen zoals VNG, Politie, Provincie, Rode Kruis, Leger des Heils en VluchtelingenWerk Nederland. Ook zijn er internationale dwarsverbanden bijvoorbeeld met de buurlanden en de EU.

Het Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne
Door het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (onderdeel van JenV), de RCDV en het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is het KCIO gestart.
De doelstelling van het landelijk knooppunt is ten behoeve van bestuur en operatie:

- Informatie verzamelen en analyseren;
- (Risico)monitoring en advisering (mede op basis van scenario's);
- Het ondersteunen van de operatie via een centraal landelijk punt Landelijk Centrum Vluchtelingen Spreiding (naar analogie van het LCPS in de COVID-crisis);
- In dit alles een goede koppeling tussen Rijk en regio te realiseren

Voor dit knooppunt zijn zes thema's geformuleerd: ontheemden, cyber, vitaal (gas, elektra, water), Host Nation Support (militaire doorvoer door Nederland), nucleair en maatschappelijke onrust. Het thema ontheemden wordt daarbij prioritair opgepakt.

Uitgangspunten van het KCIO zijn:

- Werkt vraag- en behoeftegestuurd;
- Verbindt Veiligheidsregio's en Rijkspartners, algemene en functionele kolom;
- Gebruikt en ondersteunt bestaande structuren (LOCC);

- Werkt via knoppenmodel: risicomonitoring, scenario's en informatie vormen de basis; opschaalbaar waar en wanneer nodig;
- Is een proces- en duidingsclub: bouwt zelf geen scenario's - *geen dubbel werk* - maar werkt met bestaande scenario's, KCIO vult eventueel aan;
- Ontlast veiligheidsregio's door centrale aanpak en niet 25x in VR's te doen
- Werkt van reactief naar proactief: indicatoren/'informatie' (early warning): detecteert omslagpunten.

Voor de deling van informatie wordt gebruik gemaakt van LCMS. LCMS staat voor Landelijk Crisismanagement Systeem en wordt gebruikt om een actueel en gedeeld beeld te onderhouden ter ondersteuning van de netcentrische werkwijze. LCMS wordt gebruikt door alle 25 veiligheidsregio's en het NCC (Nationaal Crisiscentrum) en LOCC.
De laatste jaren maken steeds meer organisaties gebruik van het systeem, zoals de gemeentelijke afdelingen gezondheidszorg, acute zorgregio´s (GHOR) en KMar.

Het LOCC heeft een ondersteunende en bijstandsverlenende rol in het geval er door schaarste een verdeling moet plaatsvinden van de beschikbare materiële voorzieningen, zoals bedden. In bijlage III is meer informatie over het LOCC aan te treffen.

Een bestuurlijke netwerkkaart Vreemdelingen is beschikbaar. Deze is aan te treffen op het Kennisplein op de website van het IFV (www.ifv.nl of www.nipv.nl).

6 VERGUNNINGEN

Los van het besluit om **opvang** te realiseren, zullen mogelijk ook andere besluiten moeten worden genomen. Vaak past de opvang van Oekraïense ontheemden bijvoorbeeld niet in de ter plaatse geldende bestemmingsplannen en binnen de vereisten voor een brandveilig gebruik van de locatie. **Het advies is om het gebruik zo snel mogelijk te legaliseren en ervoor te kiezen voor die tijd niet handhavend op te treden op 'strijdig gebruik' met het bestemmingsplan.**

Toelichting op het advies

Het is van groot belang dat opvanglocaties in korte tijd opgezet en in gebruik genomen kunnen worden. Het college van burgemeester en wethouders kan ervoor kiezen om in deze fase niet handhavend op te treden, mede gezien deze bijzondere omstandigheden. Vervolgens dient het gebruik als opvanglocatie voor gevluchte Oekraïners zo snel mogelijk gelegaliseerd te worden. Hiervoor zal in de regel gebruik gemaakt kunnen worden van de reguliere procedure van maximaal acht weken voor het verlenen van een vergunning voor afwijking van het bestemmingsplan voor gebruik ten dienste van de opvang van asielzoekers of andere categorieën vreemdelingen in gebouwen (artikel 2.1 eerste lid onderdeel c, Wabo met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 1o Wabo en artikel 4, onderdeel 9, bijlage II Bor). Het college is hiertoe bevoegd.

Indien belanghebbenden verzoeken tot handhavend optreden, dient hierop een besluit genomen te worden. Dat besluit staat open voor bezwaar en beroep.

7 ONTZEGGEN TOEGANG TOT LOCATIE EN DEMONSTRATIE

Ontzeggen van de toegang tot de locatie
Het is mogelijk om personen de toegang tot de GOO te ontzeggen. Ongeacht wat de reden is waarom iemand de locatie wil betreden. Een eigenaar of gebruiker van de locatie kan namelijk zelf de toegang tot zijn pand reguleren, door middel van het toepassen van een eigen 'toegangsbeleid'. Het staat iedere eigenaar of gebruiker van een pand vrij te bepalen wie, waarvoor en op welke tijden toegang heeft tot het pand. Hier zijn nauwelijks

beperkingen aan verbonden. Wanneer een persoon zich onbevoegd ophoudt in de locatie voor een GOO dan kan hij of zij uiteindelijk door de politie worden aangehouden en uit de locatie worden verwijderd. Hoe deze bevoegdheid van gemeenten zich verhoudt met het recht op opvang voor ontheemden wordt nader onderzocht en daarover is het Rijk in overleg met o.a. VNG om te kijken wat hiervoor nodig is.

Demonstratie
Op grond van de Wet openbare manifestaties (Wom) dient de burgemeester demonstraties zoveel als redelijkerwijs mogelijk te beschermen en te faciliteren en – voor zover dat goed kan worden gemotiveerd – kan hij deze beperken of in een zeer uitzonderlijk geval zelfs verbieden. Een demonstratie mag niet worden beperkt vanwege de inhoudelijke boodschap, ook niet als die (door sommigen) als ongepast, onwelgevallig of aanstootgevend wordt gezien. Een beperking of verbod is uitsluitend toegestaan voor zover dat noodzakelijk is (1) ter bescherming van de gezondheid, (2) in het belang van het verkeer of (3) ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden. Hierin zit enige beoordelingsruimte voor de burgemeester, maar de rechter zal het grondrecht altijd zwaar laten wegen.

8 FINANCIERING VAN DE GOO

Op dit moment werkt het kabinet samen met partners binnen en buiten de Rijksoverheid aan financiering van de opvanglocaties in gemeenten. Hierover zal spoedig separaat worden gecommuniceerd. Uitgangspunt daarbij is dat het kabinet van rijkswege de kosten die gemaakt zullen worden door gemeenten integraal zal vergoeden. In een nieuwe versie van de Handreiking zal dit worden meegenomen.

9 VERSTREKKINGEN AAN DOELGROEP GOO

Hoogte van het leefgeld

Bewoners van de GOO ontvangen leefgeld om in hun levensonderhoud te voorzien. Deze is gelijk aan de het leefgeld voor asielzoekers en vergunninghouders in de COA-opvang. Dit leefgeld is opgedeeld in twee componenten en verrekend naar een maandelijks uitkeerbaar bedrag. De toelage voedsel is € 205,- per persoon per maand en de toelage voor kleding en andere persoonlijke uitgaven € 55,- per persoon per maand. Het gaat hierbij om de toelage voor zowel volwassenen als minderjarigen. De grootte van het gezin heeft geen invloed op de hoogte van deze toelage.

Voor personen die in de particuliere opvang Oekraïners (POO) verblijven, is ook een wooncomponent beschikbaar. In de Handreiking POO is hierover meer informatie opgenomen.

Uitkering van het leefgeld

Gemeenten keren het leefgeld op de eerste van elke kalendermaand uit. Of een naar rato berekend bedrag indien de ontheemde zich na deze dag meldt voor opvang en leefgeld. Gemeenten hebben een keuze in de wijze waarop zij het leefgeld uitkeren. Uitkering op een bankrekening geniet de voorkeur. Hoewel het inmiddels mogelijk is voor een ontheemde om een bankrekening te openen, zal dat niet in alle gevallen lukken. De meeste banken vragen naast een BSN-nummer ook om een geldig biometrisch paspoort, waarover niet iedereen zal beschikken. Gemeenten kunnen het leefgeld daarom daarnaast verstrekken via zogeheten 'money cards' (prepaid pinpassen), in contanten of in natura. Op dit moment wordt inzet gepleegd om gemeenten te faciliteren in het

gebruik van 'money cards'. De uitlevering van deze passen aan gemeenten is inmiddels gestart. Bij het uitkeren van verstrekkingen in natura kan de gemeente er ook voor kiezen enkel de component voor voedsel of de component voor kleding en andere persoonlijke uitgaven in natura te verstrekken en de andere component op de hierboven beschreven wijzen. Bij de uitkering van het leefgeld is het hierbij niet van belang of een opgevangen persoon al is ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP), ook al verdient tijdige inschrijving in de BRP wel de voorkeur. De uitkering van het leefgeld dat bedoeld is voor minderjarigen, wordt aan de ouder/verzorger uitgekeerd.

Voor ontheemden in de particuliere opvang is het van belang om de inschrijving in de BRP zo snel mogelijk te doen. Indien de gemeente niet direct kan overgaan tot inschrijving in de BRP, kan registratie ook anderszins plaatsvinden. Hierna dient de gemeente zo spoedig mogelijk alsnog tot inschrijving in de BRP over te gaan. Op deze manier kan misbruik van deze regeling worden voorkomen, zoals uitbuiting van ontheemden of beroep op het leefgeld door personen die hierop geen recht hebben.

Het beëindigen van het leefgeld

De verstrekking van het leefgeld wordt beëindigd wanneer de ontheemde ofwel in een andere gemeente opvang geniet en aldaar verstrekkingen ontvangt (in de GOO of de POO), ofwel zelfstandig in zijn onderdak en levensbehoeften kan voorzien. Indien de ontheemde de opvang verlaat zonder de gemeente hiervan in kennis te stellen, kan de gemeente de verstrekking eenzijdig beëindigen. Het beëindigen van het leefgeld geschiedt met ingang van de eerste van de volgende kalendermaand, van een verrekening (al dan niet tussen gemeenten) is in beginsel geen sprake.

De ontheemde in de GOO en de POO heeft recht op een financiële toelage, tenzij de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft. Daarom zal de burgemeester de uitbetaling van het leefgeld stoppen wanneer de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft. Om de regeling zo snel mogelijk te kunnen uitvoeren is deze beëindigingsgrond zo eenvoudig mogelijk vormgegeven. De hoogte van de inkomsten uit arbeid is niet relevant, omdat verrekening of een inkomensgrens op korte termijn te complex is in de uitvoering. Wanneer de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft en dit bij de burgemeester bekend is geworden, stopt de burgemeester de verstrekkingen vanaf de eerste dag van de daaropvolgende maand. Voor het stopzetten van de toelage geldt dus als peildatum de eerste dag van de daaropvolgende maand. Het is de bedoeling om die peildatum ook toe te passen bij het terugvorderen van verstrekkingen. Er vindt dus geen verrekening plaats in de maand waarin de ontheemde is gestart met werken. Daar is voor gekozen ten behoeve van uitvoerbaarheid van de regeling. Het is van belang om ontheemden in de GOO en POO te informeren over deze beëindigingsgrond en dat het de bedoeling is dat de ontheemde bij de gemeente meldt zodra hij aan het werk gaat. De eerste drie maanden kunnen gemeenten hier coulant mee omgaan. Van gemeenten wordt niet verwacht dat er actief wordt gehandhaafd gedurende de eerste drie maanden. Dit vanwege de belasting die de uitvoering van de regeling met zich meebrengt voor gemeenten.

B UITVOERING

In dit deel wordt beschreven aan welke voorwaarden de opvang idealiter voldoet. Daarbij maken we onderscheid tussen de primaire opvang (de locatie, voorzieningen, ondersteuning en direct noodzakelijke zorg) en de bredere opvang, waarbij ook zaken als onderwijs, zorg en arbeidsmarkt worden meegenomen. Ook is het mogelijk dat er onderscheid is tussen grotere en kleinere locaties. Het COA is niet verantwoordelijk voor de GOO maar zal zoveel als mogelijk is, bijvoorbeeld door het leveren van expertise en verstrekken van informatie, iedere gemeente faciliteren en ondersteunen waar mogelijk.

Ook dan zal een opvanglocatie mogelijk niet vanaf dag één aan alle eisen voldoen, maar het is wel zaak dat een gemeente dit zo snel mogelijk op het vereiste niveau brengt.

Gezien de extra kwetsbare positie verdient het aanbeveling om kinderen niet in grootschalige opvanglocaties te plaatsen en voorrang te geven voor kleinere opvanglocaties. Ook moet voorkomen worden dat kinderen op (cruise)schepen worden geplaatst in verband met verdrinkingsgevaar.

1 VOORZIENINGEN IN DE GOO

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven wat idealiter aanwezig zou moeten zijn in een GOO, waarbij onderscheid moeten worden gemaakt in kleinere en grotere locaties. De **GGD** wordt gevraagd om de geschiktheid van de beoogde locatie te beoordelen. Daarvoor is een speciale checklist.
Hierbij staat voorop dat het verblijf in een GOO zo is ingericht dat voldaan wordt aan de **richtlijnen van het RIVM** met betrekking tot corona.

Ruimten

- Werk- en overlegruimte medewerkers, inclusief spreekruimte VluchtelingenWerk Nederland
- Zichtbare plek beveiliging (portacabin mogelijk)
- Opslagruimte voor etenswaren. Inclusief koeling
- Opslagruimte voor hygiënemiddelen van bewoners
- (Gezamenlijke) keuken, plus inventaris
- Slaapvertrekken (eventueel aparte vleugel voor kwetsbare groepen: LHTBI, alleenstaande/zwangere vrouwen; ouderen; gehandicapten
- Sanitair (gescheiden voor mannen en vrouwen)
- EHBO en nazorgruimte
- Recreatieruimtes; ook voor de avonden en slecht weer
- Etensuitgifte
- Rustige lees/huiswerkplek (met goede wifi), plus computers
- Zo mogelijk aparte ruimte voor vrouwen en voor (kleine) kinderen
- Goederenuitgifte (persoonlijke hygiëne, etc.)
- Infobalie bewoners
- Gespreksruimten met tolkentelefoon
- Quarantaineruimtes
- Sportveld in de buurt, speelplek voor kinderen

Facilitair

- Goederen hygiëne; tandenborstels, zeep, luiers, tampons etc.
- Afvalemmers in sanitaire ruimten
- Bedden, matrassen, kussens, dekens etc.
- Postermateriaal, printer, stiften
- Verwarming vertrekken

- Afsluitbare lockers
- Opties in mate van verlichting vertrekken
- Wifi, zeer stevig netwerk voor bewoners
- Ruim voldoende oplaadpunten telefoons bewoners
- Spelletjes, tafeltennis/voetbal, PlayStation etc. (jong en oud, voldoende voor ieder)
- Kleren (seizoen) jong en oud.
- Schoonmaakmiddelen
- Desinfectiemiddelen en dispensers hiervoor
- Persoonlijke beschermingsmiddelen (mondmaskers, handschoenen en eventueel schorten)
- Communicatiemiddelen medewerkers (telefoons, computers en portofoons)
- Gescheiden netwerk voor medewerkers (overbelasting)
- Parkeerruimte medewerkers, vrijwilligers, hulpdiensten en bezoekers.

Beschikbaarheid bedden

Het is uiteraard noodzakelijk dat in de GOO voldoende slaapvoorzieningen zoals bedden, slaapzakken en kussens aanwezig zijn.
Voor het beheer van de landelijke logistieke voorraad beschikt het Instituut Fysieke Veiligheid over aanvullend materieel dat Veiligheidsregio's kunnen inzetten bij rampen en grote calamiteiten. Het Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne (KCIO) heeft een inventarisatie uitgezet voor 'normale' bedden voor langere opvang en deze worden aangeschaft. Het KCIO heeft geen middelen zoals veldbedden voor de crisisnoodopvang en overnachtingssets tot haar beschikking.

Kleding en speelgoed

De ervaringen in 2015 en 2016 leren dat de inrichting en inzet van een GOO in een gemeente vele mooie maatschappelijke initiatieven doen ontstaan. Zoals het beschikbaar stellen en verstrekken van kleding en speelgoed. De ervaringen in 2015 en 2016 leren ook dat het aanbod hiervan overweldigend kan zijn, en zelfs zo groot dat er meer kleding en speelgoed beschikbaar wordt gesteld dan nodig is. Het advies is om een duidelijke plek af te spreken waar kleding en speelgoed kan worden afgegeven en van waaruit de kleding en het speelgoed aan bewoners wordt verstrekt. Een (her)kenbaar distributiepunt derhalve. Het advies daarbij is ook om duidelijk vast te leggen op welke momenten 'de uitgifte' van kleding en speelgoed aan bewoners mogelijk is en hierbij te zorgen voor een eerlijke verdeling. Ook om te voorkomen dat bewoners hier 'handel mee drijven'. Bedenk tevens wat met de kleding en het speelgoed wordt gedaan dat over- of achterblijft ná de inzet van een GOO en communiceer hierover met hen die kleding en speelgoed afgeven.

Afval

Het advies is om binnen uw gemeente met het lokale afvalverwerkingsbedrijf afspraken te maken over extra momenten waarop het afval van de GOO kan worden afgehaald.

2 ACTIVITEITEN

In de bijlage **Dagbesteding GOO bij dit deel** zijn diverse algemene tips opgenomen over de dagbesteding in een GOO. Tevens is aandacht voor de veiligheidsaspecten bij het aanbieden van activiteiten. De bijlage biedt u ook een overzicht van verschillende soorten activiteiten die kunnen worden aangeboden. Hierbij is er bijzondere aandacht voor activiteiten voor kinderen. Deze zijn van groot belang omdat het structuur biedt en het gevoel van veiligheid en psychosociaal welzijn versterkt.

3 VEILIGHEID EN LEEFBAARHEID

Het verblijf in een GOO moet uiteraard veilig en leefbaar zijn om vervelende incidenten zoveel mogelijk te voorkomen en daarop goed te kunnen inspringen als het nodig is. Voor iedere bewoner, voor iedere medewerker en vrijwilliger en voor iedere omwonende. In deze paragraaf enkele opmerkingen over de wijze waarop de veiligheid en leefbaarheid op een GOO kan worden geborgd en wat bijdraagt aan een veilig en leefbaar verblijf. Daarbij staat voorop dat dit afhankelijk is van de schaalgrootte van een GOO en andere typische kenmerken van de buurt van een GOO.

- **Een goede voorbereiding** met als inzet een voorspelbare omgeving voor zowel bewoners, medewerkers, beveiliging, vrijwilligers, hulpdiensten, omgeving en de gemeente helpt om de GOO beheersbaar te kunnen voeren. Neem hiervoor dus goed de tijd. In de huidige tijd zal een rustige voorbereiding niet altijd mogelijk zijn; probeer dan in ieder geval duidelijke aanspreekpunten (per taak en per organisatie) en afstemmomenten in te bouwen. Medewerkers en vrijwilligers die met kinderen werken, dienen een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) te hebben.

- Het is belangrijk dat een gemeente de **regie** heeft. De informatievoorziening speelt hierbij een belangrijke rol. Zo is het belangrijk te weten wie er binnen de locatie aanwezig is. Zowel de bewoners, de medewerkers en vrijwilligers als de bezoekers. Zorg daarom dat registratiemiddelen aanwezig zijn, die ook vooraf zijn getest. Zorg tevens voor de aanwezigheid van voldoende en goed werkende communicatiemiddelen zoals portofoons, telefoons en computers. Ook hier geldt: als dat op de korte termijn niet mogelijk is, werk dan tijdelijk met vervangende middelen, zoals telefoonlijsten, whatsapp-groepen en een duidelijk aanspreekpunt.

- Wat betreft **registratie** van bewoners wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze handreiking.

- Op basis van signalen kan uit het oogpunt van sociale veiligheid bij de registratie ook de **bagage worden gecontroleerd**.

- Van belang is dat er vooraf **duidelijke afspraken** zijn gemaakt welke rollen de verschillende medewerkers, beveiliging en vrijwilligers vervullen. Wie doet wat. Wie is waar verantwoordelijk voor. Wat kan helpen is het organiseren van voldoende overlegmomenten.

- Bewoners zijn niet altijd bekend met of zich bewust van de gevaren van brand. Daarnaast is sprake van een hoge dichtheid van bewoners binnen een gebied of gebouw. Dit vraagt **extra aandacht voor de brandveiligheid en vluchtwegen**.

- Het maken van een **Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)** is van belang. De RI&E voorziet in een uiteenzetting van de belangrijkste risico's die op deze locatie gelopen worden en welke maatregelen er zullen worden genomen om de geconstateerde risico's aan te pakken. Hierbij dient ook aandacht geschonken te worden aan risico's van technische aard zoals (elektronische) sluiting van deuren, een portofoonsysteem, vluchtwegen en alarmering op spreekkamers etc. Ook hier geldt dat dit in de korte beschikbare tijd niet altijd volledig zal kunnen gebeuren.

- Als een GOO zich bevindt **op het water, zoals cruiseschepen**, dan zou er extra aandacht moeten zijn voor de specifieke risico's die dat meebrengt. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan de beschikbaarheid van reddingsvesten voor zowel volwassenen als kinderen. Bij voorkeur worden kinderen niet op een (cruise)schip gehuisvest.

- **Incidenten**; doordat er veel mensen op elkaar zitten, is het belangrijk dat alle medewerkers en vrijwilligers hun rol kennen bij eventuele incidenten. Weten wat ze moeten doen in het geval van een incident. Een 'protocol' kan daarbij behulpzaam zijn.

- Bewoners hebben vaak een moeilijke reis achter de rug en een onzekere toekomst voor zich. Het is prettig als er een **luisterend oor** is, als de bewoner gezien en gehoord kan worden. Regel in dat deze aandacht er zal zijn. Spreek met vrijwilligers en medewerkers duidelijk af wat de grens is in de betrokkenheid.

- **VluchtelingenWerk Nederland** zal voor alle locaties/gemeenten de voorlichting en begeleiding van de Oekraïense ontheemden doen (informatie/voorlichting; spreekuur; juridische en sociaal-maatschappelijke begeleiding), vergelijkbaar met hetgeen VluchtelingenWerk Nederland regulier biedt in de azc's. Voor de eerste periode is er in overleg met VluchtelingenWerk Nederland de mogelijkheid om ervaren vrijwilligers in te zetten of te laten coördineren richting meer onervaren vrijwilligers die andere taken vervullen dan bovenstaande taken van VluchtelingenWerk zelf. Gemeenten kunnen hiervoor contact opnemen met de regiomanagers van VluchtelingenWerk Nederland. Pharos en de GGD kunnen helpen bij het vormgeven van psychosociale hulpverlening.

- Bespreek met elkaar wat het betekent om bewoners op te vangen met zeer verschillende achtergronden (religie, LHTBI, etc.) en spreek af dat je als organisatie een **neutrale houding** aanneemt. Bespreek met elkaar wat dat betekent en hoe je elkaar hier scherp op houdt.

- Bewoners brengen veel tijd door op de GOO. Een van de voorwaarden om e.e.a. zo leefbaar mogelijk te maken is het aanbieden van **activiteiten**. In de bijlage Dagbesteding GOO is hier meer informatie over terug te vinden. Niet onbelangrijk; goede WiFi en oplaadpunten zijn een must. Sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij activiteiten die in de wijk/buurt worden gehouden op locaties buiten de GOO. Inventariseer de behoeften van de bewoners, eventueel in nauwe samenspraak met sleutelpersonen uit de groep bewoners.

- Het verdient aanbeveling om een **bewonersraad** in te stellen (inspraakfunctie). Daarnaast is een duidelijke klachtenprocedure wenselijk en het aanstellen/benoemen van een vaste vertrouwenspersoon

- Het helpt heel erg als het **dagprogramma** duidelijk is voor bewoners en dat bewoners zelfstandig kunnen **koken**.

- Er wordt veel gevraagd van bewoners in een GOO. Het is voor bewoners prettig als er **duidelijke omgangsregels** zijn. Hang deze in de Oekraïense taal en/of andere taal en beelden op zichtbare plekken. Te denken valt hierbij aan slaaptijden (wanneer is het rustig), verbod van gebruik van drank en drugs, betekenis van het non-discriminatiebeginsel van artikel 1 Grondwet, etc.

- Het is hierbij belangrijk dat **aanwijzingen** van medewerkers te allen tijde opgevolgd worden. Dit betekent ook dat het team op de locatie elkaar moet kunnen aanspreken. Bespreek daarom vooraf, en tijdens de uitvoering, of en hoe een veilig werkklimaat om elkaar aan te spreken geborgd wordt.

- Als algemene regel kan gesteld worden dat het belangrijk is om als team ervoor te zorgen dat er **voldoende medewerkers** op de werkvloer aanwezig zijn. Met in achtneming van de grootte van een locatie. Bedenk vooraf hoe alle verschillende

taken onder elkaar worden toebedeeld en houd er rekening mee dat enkele medewerkers een vrije rol hebben om met name ook het toezicht te borgen.

- Voor het waarborgen van de sociale veiligheid in de buurt van een GOO, is het van belang dat de toezichthouder van een locatie regelmatig in contact met de **wijkagent** staat over bijvoorbeeld signalen in de buurt van de GOO. Denk hierbij ook aan de eventuele inzet van **buurtwachten.**

- Als er een **vermoeden is van mensenhandel** dan wordt dringend aangeraden dat medewerkers of vrijwilligers dit melden bij de politie of de Nederlandse Arbeidsinspectie. Voor de registratie en/of bemiddeling naar de eerste opvang, kunt u het slachtoffer melden bij CoMensha.
    - Een vermoeden van dwang of uitbuiting telefonisch melden bij de plaatselijke politie via **0900 8844**.
    - Een vermoeden van arbeidsuitbuiting telefonisch melden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie via **0800 5151**.
    - CoMensha bemiddelt voor slachtoffers naar opvang en hulpverlening en biedt informatie en advies. Telefonisch contact opnemen met CoMensha via **033 448 11 86**.
    - Voor meer informatie zie **bijlage I** bij dit deel van de Handreiking.

- Voor bewoners van een GOO **die contact zijn kwijtgeraakt met familieleden** wereldwijd als gevolg van oorlog, migratie en natuurgeweld bestaat de afdeling **Restoring Family Links van het Rode Kruis**. Mensen die op zoek zijn naar hun familie staat het Rode Kruis persoonlijk en kosteloos te woord om te kijken wat de mogelijkheden zijn voor opsporing door middel van een internationaal netwerk. Naast contactherstel voor familieleden houdt het Rode Kruis zich ook bezig met preventie van contactverlies door het voorlichten van mensen die gevlucht zijn. Op het moment dat iemand zich wil aanmelden voor een intakegesprek kan hiervoor het aanvraagformulier op de Rode Kruis webpagina ingevuld worden: Zoeken naar vermiste familieleden - Restoring Family Links Rode Kruis. Een medewerker neemt daarna (telefonisch) contact op met de aanvrager. De afdeling RFL is voor vragen van maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 uur en 12.00 uur te bereiken via (070) 44 55 822.

- Bewoners waarvan de **gezelschapsdieren** niet gevaccineerd, gechipt en geregistreerd zijn worden via https://english.nvwa.nl/news/news/2022/03/09/import-rules-for-pets-from-ukraine en via dierenartsorganisaties opgeroepen om zo spoedig mogelijk naar een lokale dierenarts te gaan. Bij de lokale dierenarts zal het dier geregistreerd, gechipt en tegen rabiës gevaccineerd worden en ontwormd worden en zo nodig andere behandelingen krijgen. De eigenaren van deze gezelschapsdieren dienen vervolgens hun dieren minimaal een maand niet in contact te laten komen met andere dieren. Op het meldpunt Hulp voor Dieren uit Oekraïne kan hulp aangevraagd worden voor gezelschapsdieren die de oorlog zijn ontvlucht. Voor hulpvragen kunt u bellen met 088-811 3333 (ma t/m vrij 9.00-17.00 uur) of e-mailen op info@hulpvoordierenuitoekraine.nl. De informatie op https://www.hulpvoordierenuitoekraine.nl/nl/ is ook beschikbaar in het Oekraïens en Russisch. Verdere informatie hierover staat in **bijlage IV** bij dit deel.

4 INCIDENTEN

Incidenten c.q. overlast kunnen een vervelende sfeer creëren op een GOO. Incidenten en overlast op een GOO moeten zoveel als mogelijk worden voorkomen. Het is daarom belangrijk om vooraf na te denken over de leefbaarheid, beheersbaarheid en veiligheid op de locatie. Vaak ontstaan incidenten door een mix van de psychische of medische gesteldheid van de betrokken bewoner, zijn of haar omgeving en het uitzicht naar de toekomst. Door hier zoveel mogelijk proactief op in te spelen, wordt de kans op incidenten kleiner. Consulteer regelmatig met een bewonersraad en zorg dat de bewoners zich gehoord en gezien voelen.

Ondanks de voorbereidingen kunnen incidenten niet altijd voorkomen worden. Het is dan belangrijk om zoveel mogelijk regie te nemen. Hierbij is een aantal zaken belangrijk:

- Opstellen van huisregels en duidelijke communicatie hierover, inclusief eenduidige controle en handhaving op de huisregels. En aangeven wat de mogelijke consequenties zijn van het overtreden van de huisregels.
- Incidentenprotocol. Afspraken over wie wat doet, communicatie(middelen) en de afhandeling.
- Het inrichten van time-out plekken om een bewoner tot rust te laten komen of bewoners van elkaar te scheiden tijdelijk.
- Het op termijn inrichten van een speciale incidententafel waar casuïstiek wordt besproken en naar maatwerkoplossingen wordt gezocht. Hierbij wordt altijd eerst gekeken naar de eerder aangekondigde consequenties die in de huisregels genoemd zijn.
- Waar nodig goede doorgeleiding naar passende zorg.
- BHV-protocol.
- Netwerkkaarten bij de hand.
- Aanbieden activiteiten i.h.k.v. dagbesteding
- Vooraf door medewerkers, beveiliging en politie scenario’s laten doornemen.
- Eventueel aangifte politie als er sprake is van een vermeend strafbaar feit.
- Evt. inzet van beveiliging (hierbij kunnen gemeenten aansluiten bij contracten die het COA heeft met beveiligingsbedrijf Trigion)
- Goede en regelmatige communicatie met de omgeving van de GOO.

5 MEDEWERKERS IN EEN GOO

Hieronder een **indicatie,** om u een beeld te geven, van de verschillende medewerkers die in een GOO ingezet kunnen worden. Dit kan vanwege de schaalgrootte per locatie verschillen.

1 x Locatieleider

Eindverantwoordelijk locatie, signaleert, linking pin voor gemeente, aansturing van coördinatoren, aanspreekpunt omgeving.

1 x Ondersteuning locatieleider

Financieel, doorgeleiden inkomende en uitgaande communicatie, roosters, flexibel.

2 x Coördinatoren

Sturen medewerkers aan, coördineren in afstemming met locatieleider, werken eventueel zelf mee.

20 x Teammedewerkers

Onderscheid tussen dagdienst en late dienst.
Verdeling rollen van de dag:

- Activiteiten- en vrijwilliger coördinatie (1 x dag en 1 x avond)
- Etensuitgifte/hygiëne (2 x dag, 2 x avond)
- Infobalie 2x (vast moment op de dag, buiten etenstijd)
- 2 x goederenuitgifte (vast moment) Goederenontvangst.
- Vrije medewerkers. Zichtbaar zijn, bewoners leren kennen, signaleren, etc.
- 3 x beveiliging 24 uur per dag. Flexibele opschaling mogelijk. Altijd een beveiliger bij entree. Twee lopen rond, houden toezicht, zijn zichtbaar. BHV-ploegleiders.

6 VRIJWILLIGERS IN EEN GOO

Voor een goed verloop van de opvang in een GOO is de aanwezigheid en inzet van vrijwilligers essentieel. Het gebruik van een locatie als GOO vraagt om de inzet van veel medewerkers en vrijwilligers. Zowel bij de voorbereiding hiervan als tijdens de periode dat de locatie operationeel is. De inzet van vrijwilligers is hard nodig door de (waarschijnlijk) beperkte beschikbaarheid van het eigen gemeentelijke personeel.
De opvang in 2015 en 2016 heeft de grote betekenis en waarde laten zien van de inzet van vrijwilligers bij de opvang. Vele vrijwilligers en organisaties voelden zich verbonden en wilden bijdragen aan een goed verloop van de opvang. De verwachting is dat dit nu niet anders zal zijn.

Gemeenten kunnen in de eerste periode in overleg met VluchtelingenWerk Nederland een beroep doen op ervaren coördinerende vrijwilligers om de verschillende vormen van vrijwilligerswerk in een GOO mee op te zetten. In het geval er onvoldoende vrijwilligers beschikbaar zijn valt te denken aan de inzet van medewerkers van buitenaf. Zoals medewerkers die werkzaam zijn binnen de evenementenbranche. Een andere mogelijkheid is de inzet van vrijwilligers van het Nederlandse Rode Kruis, Ready2help; het burgernetwerk van het Rode Kruis, of het Veteraneninstituut.

VluchtelingenWerk werkt op elke GOO (in elke gemeente met een GOO) met een eigen team van getrainde vrijwilligers onder betaalde coördinatie en biedt voorlichting, een spreekuur en juridische en sociaal-maatschappelijke begeleiding aan de bewoners. Daarnaast kunnen zij gerichte projecten bieden zoals spreekuur voor kinderen (Time4You), ouderschapsondersteuning, taalcoaches, budgettering, psycho-educatie, draagvlakactiviteiten zoals het project Bekend maakt Bemind

Voor de inzet van vrijwilligers zijn de volgende aandachtspunten relevant:

1. **Stel in een vroeg stadium een coördinator vrijwilligers aan**

   Het coördineren van vrijwilligers is heel wat anders dan het managen van een organisatie. Het vraagt om specifieke competenties om mensen te motiveren, te sturen en aan te spreken. Hierin zijn verschillende vormen te onderscheiden. Te denken valt aan een specifieke coördinator vrijwilligers die vooral tot taak heeft de inzet van vrijwilligers te coördineren. Over een dergelijke taak kan in overleg met de regiomanagers van VluchtelingenWerk worden nagegaan wat nodig is en wat een goede werkwijze is, toegesneden op de specifieke locatie en gemeentelijke context.

2. **Bepaal vooraf bij welke onderdelen u vrijwilligers wilt gebruiken en werf gericht**

   De ervaring leert dat na een oproep vele vrijwilligers en organisaties zich melden om een bijdrage te leveren. Het is belangrijk om, alvorens een oproep te doen, te

bedenken op welke aspecten je vrijwilligers inzetbaar wil maken. Ook moet het duidelijk zijn voor hoeveel personen, voor welke activiteit en op welk moment vrijwilligers nodig zijn. Alleen dan kan een goede aansturing en match van vraag en aanbod plaatsvinden. Als het enigszins mogelijk is ga een intakegesprek aan met vrijwilligers om de verwachtingen goed scherp te maken. Geef vrijwilligers een duidelijke en afgebakende taak en sta ook zo goed mogelijk stil bij de (arbeids)voorwaarden van vrijwilligers. Denk bovendien ook aan het afsluiten van een aansprakelijkheidsverzekering voor de vrijwilligers die ingezet worden.

Voor vrijwilligers is het belangrijk dat zij concreet weten welke bijdrage van hen verwacht wordt, en vooral ook wat niet.

3. Zorg voor een goede afronding en nazorg

Een valkuil voor vrijwilligers kan zijn dat zij zich overspoeld voelen door de hoeveelheid leed of hulpvragen en vooral oog hebben voor dat waar zij niet aan toe komen. Dat kan een gevoel van onmacht geven. Schenk daarom hier aandacht aan maar benadruk ook dat het onmogelijk is om ieders probleem op te lossen. Zorg voor een goede afronding door het laten zien van waardering en draag bij aan een goede 'terugschakeling' naar het dagelijkse leven.

7 CORONA

Uiteraard dienen ook in een GOO **de dan geldende RIVM-richtlijnen** gehanteerd en opgevolgd te worden. Schakel de GGD in om te beoordelen of de locatie geschikt is voor de opvang van ontheemden en of er eventueel aanpassingen nodig zijn, Dit heeft kan onder meer consequenties hebben voor de inrichting van de locatie.

Schakel ook de GGD in voor het beleid rondom het testen op COVID-19. In principe kan met betrekking tot het testen bij een mogelijke besmetting worden aangesloten bij het huidige testadvies namelijk dat men bij klachten een zelftest kan doen of naar de GGD kan gaan .

Bewoners van een GOO met klachten moeten laagdrempelig getest kunnen worden, bij voorkeur op de locatie, omdat mensen geen eigen vervoer hebben. Zelftesten zijn hiervoor de meest snelle uitkomst. Daarbij is het wel belangrijk dat er een goede handleiding is en dat duidelijk is wat men moet doen als de zelftest positief is, namelijk in isolatie gaan en zich laten testen bij de GGD. Het Ministerie van VWS heeft aan alle gemeenten in Nederland zelftesten beschikbaar gesteld via Dienst Testen/Landelijk Consortium Hulpmiddelen voor sociale minima. Deze zelftesten kunnen ook voor deze groep gebruikt worden. Mochten er gemeenten zijn die onvoldoende zelftesten over hebben voor deze groep, dan kan het Ministerie van VWS deze maximaal te bestellen aantallen ophogen. Elke gemeente heeft over de manier waarop zij deze zelftesten kunnen bestellen in de eerste week van februari jl. een bericht gehad t.a.v. de wethouder armoede en schuldhulpverlening/sociale zaken.

Bewoners met klachten die getest zijn, hebben geen contact met andere bewoners tot de testuitslag bekend is. De locatie moet beschikken over voldoende quarantaine- en isolatieruimte. Bijvoorbeeld twee of drie quarantaine- en isolatieruimtes op de locatie zelf voor het afwachten van de uitslag van de test en in geval van besmetting. Wat betreft quarantaine- en isolatieruimte kan er ook gedacht worden aan semi-afgesloten compartimenten zoals een partytent met wanden (mits er voldoende ventilatie is in de opvanglocatie).

In het geval sprake is van een positieve testuitslag en dus een infectie met het coronavirus, gaat een bewoner in isolatie. De locatie beschikt bij voorkeur over een of meerdere isolatieruimten zodat op corona positief geteste personen zo min mogelijk verplaatst hoeven te worden. Indien dat niet mogelijk is, moet er een externe locatie beschikbaar zijn en moet hierop worden teruggevallen op het reguliere verzoek aan de voorzitter van de veiligheidsregio. De GGD adviseert over de isolatie duur en eventuele quarantaine van directe naasten van de persoon met corona.

Bedenk dat in geval van isolatie of quarantaine de medewerkers op de locatie goed voorbereid moeten zijn en moeten weten hoe en wanneer persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden ingezet.

Vaccinatie
Het is voor personen in een GOO mogelijk om zich te laten vaccineren bij de GGD vaccinatiestraten. Aanvullend is geregeld dat Oekraïners die op centrale opvang locaties van het COA aankomen, meegenomen worden in het vaccinatieproces van de asielzoekers.

GGD'en zijn in contact met gemeenten en maken afspraken over het vaccineren van Oekraïense ontheemden. De GGD'en zijn hierbij verantwoordelijk voor de voorlichting over COVID-19-vaccinatie en het vaccineren.

Oekraïners zijn ook altijd zonder afspraak welkom op een GGD-vaccinatielocatie via prikkenzonderafspraak.nl. Alle vaccinaties in Nederland voor deze groep kunnen door de GGD'en worden geregistreerd. Oekraïne is namelijk aangesloten op het DCC-systeem voor eerdere vaccinaties.

Er wordt op dit moment gewerkt aan de Oekraïense vertaling van het informatiepakket en alle relevante informatie over COVID-19-vaccinatie op Rijksoverheid.nl.

Meer over Quarantaine en isolatie | RIVM via deze link.

8 SCHADE AFWIKKELING EN VERZEKERING

Verzekeraars Centraal Beheer (Achmea), Melior en AxaXL hebben inmiddels aan hun verzekerde gemeenten gecommuniceerd dat GOO die door de gemeente georganiseerd wordt, is verzekerd binnen de bestaande aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente. Deze uitbreiding en de daarbij de bijbehorende exacte voorwaarden, hebben de verzekeraars aan de gemeenten meegedeeld. Uiteraard blijven de verzekerde bedragen en eigen risico's van toepassing. Dit geldt voor circa 340 gemeenten.

Gemeenten verzekerd bij een andere verzekeraar dienen zelf contact op te nemen met deze verzekeraar. Gemeenten zonder aansprakelijkheidsverzekering dienen zelf voor een invulling te zorgen. VNG (Risicobeheer) heeft geen inzicht welke gemeente waar verzekerd is. De AVG-regelgeving belet dit.

9 NAZORG

De inzet binnen de GOO vormt voor veel medewerkers en vrijwilligers een intensieve tijd en een tijd waarin veel indrukken worden opgedaan. Een goede afsluiting van deze tijd is van groot belang. Dat kan op verschillende manieren. In de bijlage **Nazorg eigen personeel en vrijwilligers na inzet op GOO** is hier informatie over opgenomen. De informatie is opgesteld door **Stichting Impact**, kennis en adviescentrum psychosociale

zorg en veiligheid bij schokkende gebeurtenissen (partner in Arq) en het **RIVM/centrum gezondheid en milieu**.

C GEZONDHEIDSZORG

1 MEDISCHE ZORG

Personen die worden geplaatst in een GOO hebben geen medische intake gehad en zijn ook niet gecheckt op corona (mogelijk ook niet ingeënt). Voor vaccinatie wordt verwezen naar het algemene deel over corona (hoofdstuk 14) van deze handreiking.

In de **bijlage I Gezondheidszorg in GOO** zijn diverse gezondheidszorgaspecten beschreven die samenhangen met het verblijf van een bewoner in de GOO. Hier is onder meer informatie te vinden over hoe te handelen bij medische hulpvragen, over zorgkosten, over het gebruik van tolken en over identificatie.

In de **bijlage II Organiseren geneeskundige hulp bij ingebruikname van een GOO** is informatie te vinden over de ondersteuning door, en taken van, de GHOR bij het bieden van geneeskundige zorg, tandheelkundige noodhulp en farmaceutische zorg.

De GGD kan helpen bij het vormgeven van psychosociale hulpverlening.

De bijlagen zullen regelmatig geactualiseerd worden op basis van nieuwe informatie, beleidsontwikkelingen of reacties die op de Handreiking GOO komen.

2 TECHNISCHE HYGIËNEZORG

De checklist hygiëne van het RIVM voor de GOO is ontwikkeld voor de GGD en dient ter ondersteuning van advies en evaluatie op het gebied van technische hygiënezorg bij een locatie die tijdelijke gebruikt wordt voor de opvang van ontheemden. Dit kan een bestaand gebouw zijn maar ook een schip of tijdelijk bouwsel (tent, noodgebouw). Geadviseerd wordt om dit document te gebruiken voor locaties die maximaal vier weken voor tijdelijke opvang worden gebruikt. De checlist is te vinden op: Checklist hygiëne gemeentelijke noodopvang voor vluchtelingen (rivm.nl).

Voor gebouwen die langer als opvanglocatie worden gebruikt wordt geadviseerd de hygiënerichtlijn voor asielzoekerscentra en de daar bijbehorende checklist te raadplegen (Hygiënerichtlijn voor asielzoekerscentra | RIVM). Definitief advies wordt altijd door de GGD gegeven op basis van de lokale omstandigheden en risico-inschatting. Wanneer de GGD de checklist gebruikt op locaties voor langdurigere opvang moet men er rekening mee houden dat de checklist niet volledig is. Het document is een opvolging van de checklist voor gemeentelijke crisisnoodopvang uit 2016.

De checklist is niet bedoeld voor opvang in niet-gemeentelijke opvang (bijvoorbeeld privéwoningen).

D ONDERWIJS

1 PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Ook veel minderjarige kinderen zijn naar Nederland gevlucht. Zij hebben (ongeacht verblijfsstatus) recht op onderwijs en vallen onder de leerplicht (5 tot 16 jaar) en kwalificatieplicht (16 en 17 jaar). Juist in de moeilijke situatie waarin we nu zitten, is het van belang dat deze kinderen weer zo snel mogelijk een stukje van hun normale leven op kunnen pakken en dus zo snel mogelijk naar school kunnen.

Gemeenten en schoolbesturen zorgen ervoor dat er zo snel mogelijk onderwijs beschikbaar is voor de kinderen. Daarnaast hebben gemeenten een rol voor het regelen van onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer en handhaving van leerplicht. Zolang het kan verdient het de voorkeur dat Oekraïense kinderen terecht kunnen in het bestaande nieuwkomersonderwijs. Daarbij gaat het in het primair onderwijs om nieuwkomersklassen en taalklassen en in het voortgezet onderwijs om internationale schakelklassen (ISK's). Wanneer er niet voldoende ruimte in het bestaande nieuwkomersonderwijs is, kan een tijdelijke voorziening worden ingericht. Lees over de inrichting van de tijdelijke voorziening meer in de laatste versie van de Handreiking onderwijs[4]. Het ministerie van OCW en ondersteuningsorganisatie LOWAN ondersteunen gemeenten en schoolbesturen hier graag bij . Zie de website van LOWAN voor het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs voor contactgegevens voor inhoudelijke ondersteuning. Daarnaast kan via onderwijsvooroekraine@minocw.nl en 06 15 03 82 81 contact opgenomen worden met de regiocoördinatoren van OCW voor overige ondersteuning.

Het organiseren van het onderwijs aan de ontheemden uit Oekraïne brengt kosten met zich mee. Daarvoor stelt het ministerie middelen ter beschikking. Voor scholen is de nieuwkomersbekostiging aangepast en is er maatwerkbekostiging vormgegeven. Voor gemeenten komen er middelen beschikbaar voor leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting. De precieze vorm waarin deze middelen beschikbaar worden gesteld wordt op dit moment uitgewerkt door het ministerie. Zodra daar meer over bekend is, wordt dit gedeeld via onderstaande webpagina.
Gemeenten en scholen kunnen voor meer informatie terecht op de website van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over onderwijs voor Oekraïense kinderen: www.rijksoverheid.nl/onderwijsvooroekraine. Deze webpagina wordt geüpdatet naarmate meer informatie beschikbaar komt.

2 VOORSCHOOLSE EDUCATIE

Voor peuters kunnen gemeenten ook voorschoolse educatie beschikbaar stellen. Voor voorschoolse educatie in de asielopvang is een handreiking 'Voorschoolse educatie voor peuters in de asielopvang' beschikbaar die u ook voor de opvang voor Oekraïners kunt raadplegen.

[4] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/informatie-voor-scholen

E TOEGANG TOT DE ARBEIDSMARKT

Vanaf 1 april vervalt, met terugwerkende kracht vanaf 4 maart 2022, de tewerkstellingsplichtplicht voor werkgevers die Oekraïners en derdelanders die onder de werking van de EU-Richtlijn Tijdelijke Bescherming vallen, in loondienst hebben. Voor werkgevers geldt wel een plicht om ten minste twee werkdagen voor de aanvang van de werkzaamheden bij het UWV te melden wanneer zij de tijdelijk beschermde in loondienst willen nemen. Het doel van deze meldplicht is zicht houden op de tijdelijk beschermden. Voor tijdelijk beschermden is het ook mogelijk om vrijwilligerswerk te verrichten. De werkgever moet dan wel beschikken over een vrijwilligersverklaring. Zie: Werkvergunning uitzonderingen | werk.nl. Daarnaast mogen zij stage lopen als er een tripartiete overeenkomst is tussen de stagiair, werkgever en opleiding.

F COMMUNICATIE

1 COMMUNICATIE OVER GOO

Regie over de communicatie ligt bij de gemeente. De organisatie van de communicatie over het verblijf van ontheemden uit Oekraïne in de gemeente vindt door de gemeente zelf plaats. Schroom niet om bij andere gemeenten die al ervaring hebben, advies in te winnen. Bijvoorbeeld via de Veiligheidsregio. In het communiceren over de GOO zijn drie uitgangspunten belangrijk:

- start vroegtijdig
- wees open en eerlijk
- communiceer vanuit de lokale context.

Dit vereist dat de communicatieafdeling in een zo'n vroeg mogelijk stadium wordt betrokken in het proces.

Belangrijk startpunt van de communicatieaanpak is een gedegen omgevingsanalyse. Weet wat er speelt in de samenleving en buurt. Betrek daarbij zoveel mogelijk partijen die kennis hebben over de buurt en haar inwoners. Vergeet daarbij niet om ook de interne organisatie te bevragen. Blijf ook tijdens de uitvoering van de realisatie van de opvang werken aan een breed netwerk waarmee je in verbinding blijft.

Zowel vooraf, tijdens als achteraf betrek je partijen. Wees duidelijk hoe je hen betrekt en informeert en welke rol je van hen verwacht.

Bouw de communicatie-aanpak op aan de hand van:

- omgevingsanalyse: wat speelt/speelde er, hoe is de relatie met de gemeente, wat zijn belangrijke aanspreekpunten
- verschillende scenario's hoe het kan gaan lopen
- een stakeholderanalyse waarin je diverse actoren omschrijft op basis van hun rol en positie (bijv. raad, direct omwonenden)
- korte en lange termijnaanpak

Ook kan VluchtelingenWerk hier een rol in spelen door voorlichting te geven en vragen te beantwoorden. De inzet van sleutelpersonen uit de Oekrainse gemeenschap kan hierin van belangrijke toegevoegde waarde zijn.

Open, eerlijke en eenduidige communicatie naar bewoners

Communiceer open en met een eenduidige boodschap naar de bewoners. Leg uit waarom ze in een GOO worden opgevangen, hoe lang de opvang duurt en wat ze kunnen verwachten. Heb aandacht voor hun zorgen. Communiceer zoveel mogelijk in hun eigen taal. Overleg regelmatig met een bewonersraad en betrek hen bij het reilen en zeilen van de opvang en de communicatie. Maak daarnaast gebruik van sleutelpersonen uit de Oekraïense gemeenschap. Ontheemden uit Oekraïne hebben vaak een moeilijke reis achter de rug en gaan een onzekere toekomst tegemoet. Bied een luisterend oor.

Ten slotte heeft het Ministerie van JenV samen met de VNG en andere betrokken partijen voorbeelden, zoals Q&A's, in voorbereiding die houvast moeten bieden in de communicatie van lokale gemeenten. Deze zullen separaat worden gedeeld met gemeenten.

BIJLAGE BIJ DEEL A

BIJLAGE I

TOELICHTING OP HET JURIDISCHE ADVIES TOT GEDOGEN

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) biedt de mogelijkheid om een omgevingsvergunning te verlenen voor een gebruik en/of bouwwerken in afwijking van het bestemmingsplan. Vaak past (crisis)opvang in bestaande gebouwen of het ten behoeve daarvan plaatsen van (tijdelijke) opvanggelegenheden niet in de geldende bestemmingsplannen. De gebouwen voldoen veelal wel aan de basisvereisten voor een brandveilig gebruik. Gezien de verwachte termijn waarop opvang voor een groot aantal ontheemden uit Oekraïne nodig is, is het advies om tegen dit gebruik, in aanloop naar spoedige vergunningverlening, niet handhavend op te treden wegens 'strijdig gebruik' met het bestemmingsplan.

Gemeenten realiseren een GOO, vanuit onder meer humanitaire en maatschappelijke overwegingen en omdat hiertoe een noodzaak is vanwege de situatie in Oekraïne. Gelet op deze bijzondere omstandigheden zal een gemeente bereid zijn om zo veel mogelijk medewerking te verlenen en ligt het in een dergelijk geval daarom het meest voor de hand om niet handhavend op te treden op 'strijdig gebruik' met het bestemmingsplan.

Weliswaar is het algemene uitgangspunt in de jurisprudentie van de bestuursrechter dat, in gevallen waarin zich een overtreding van het bestemmingsplan voordoet, het bevoegd gezag in de regel van de bevoegdheid tot handhaving gebruik zal moeten maken, gelet op het algemeen belang dat is gediend met handhaving. Het is echter ook vaste jurisprudentie dat onder bijzondere omstandigheden het bestuursorgaan mag afzien van handhaving. Dat kan zich onder meer voordoen als er concreet zicht op legalisatie bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in een concrete situatie behoort te worden afgezien. In het geval van noodopvang van ontheemden in de vorm van GOO doen dergelijke bijzondere omstandigheden zich hoogstwaarschijnlijk voor.

Van belang is dat het gebruik vervolgens wel zo snel mogelijk wordt gelegaliseerd. Hiervoor zal in de regel gebruik gemaakt kunnen worden van de reguliere procedure van maximaal acht weken voor het verlenen van een vergunning voor afwijking van het bestemmingsplan voor gebruik ten dienste van de opvang van asielzoekers of andere categorieën vreemdelingen in gebouwen (artikel 2.1 eerste lid onderdeel c, Wabo met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 2° Wabo en artikel 4, onderdeel 9 (eventueel in combinatie met onder deel 1_) of onderdeel 11 (voor tijdelijke afwijkingen), bijlage II bij het Bor). Het college is hiertoe bevoegd.

Zie: AbRvS 24 april 2019, ECLI:NL:RVS:20191356 en
https://www.raadvanstate.nl/@115090/gedoogbeslissing/

BIJLAGE II

BRANDVEILIG GEBRUIK: GEDOGEN EN AFSTEMMING MET VEILIGHEIDSREGIO EN BRANDWEER

In veel gevallen – bij het bieden van nachtverblijf aan meer dan 10 personen - zal ook een omgevingsvergunning zijn vereist voor een gebouw met het oog op de brandveiligheid (de zogeheten 'gebruiksvergunning') op grond van artikel 2.1 lid 1 onder d van de Wabo. Voor deze omgevingsvergunning geldt een totstandkomingsprocedure van 26 weken.

Het bevoegd gezag kan op grond van artikel 3.10 lid 2 van de Wabo bepalen dat de afdeling 3.4 van de Awb (uitgebreide procedure) achterwege blijft. Ook hier zou gedogen het meest voor de hand liggen in geval van een GOO, tenzij ruimschoots van tevoren bekend is dat een GOO moet worden opgericht.

Indien op zeer korte termijn een GOO moet worden opgericht, kan een geschikte locatie wordt gezocht in samenspraak met de diverse hulpdiensten (GGD, politie en brandweer). Met de brandweer kan dan worden bezien welke aanvullende maatregelen vereist zijn met het oog op de brandveiligheid.

Kortom:

Het advies is dat het college van burgemeester en wethouders, gezien de langere periode van het verblijf en de bijzondere omstandigheden, een beslissing neemt om tijdelijk niet te handhaven. Dit besluit staat niet open voor beroep, maar het formaliseert wel het bestuurlijk handelen en opent de deur naar communicatie met de gemeenteraad en omwonenden ofwel belanghebbenden.
Indien belanghebbenden het niet eens zijn met dit besluit kunnen zij verzoeken tot handhavend optreden. De hierop volgende besluiten staan wel open voor bezwaar en beroep.

Het advies is om contact te zoeken met de brandweer ofwel de Veiligheidsregio om te zien hoe de brandveiligheid kan worden bevorderd. De voorbereiding hiervoor begint bij de Veiligheidsregio.

BIJLAGE III

INFORMATIE OVER HET LOCC EN ZIJN ROL

Het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC) is een door de Openbare Orde en Veiligheidskolommen - politie, brandweer, GHOR, Defensie en gemeenten - bemenste organisatie die 24/7 bereikbaar is. Het LOCC zorgt voor een geïntegreerde benadering van de operationele aspecten van crisisbeheersing op nationaal niveau en voert haar taken uit onder gezag van de Minister van Justitie en Veiligheid. Het LOCC ondersteunt, verbindt en faciliteert (en coördineert indien nodig) de Veiligheidsregio's.

De taken van het LOCC zijn de volgende:

- het actueel houden van een overzicht van geplande evenementen en inzetbare capaciteit (mensen, middelen, kennis) van de OOV-kolommen;
- het coördineren van nationale en (op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken) internationale bijstandsverzoeken op het terrein van openbare orde en veiligheid;
- het ophalen bij de OOV-kolommen en voorzien van het NCC van informatie over operationele aspecten en handelingsperspectieven die relevant zijn voor het landelijk totaalbeeld;
- het adviseren van de betrokken partners over operationele vraagstukken;
- het toetsen van de operationele handelingsperspectieven op uitvoerbaarheid;
- het aanreiken van mogelijke bestuurlijke dilemma's en operationele handelingsperspectieven (adviezen) aan de nationale crisisstructuur.

BIJLAGE BIJ DEEL B

BIJLAGE I

SIGNALEN VAN MENSENHANDEL EN ARBEIDSUITBUITING

Op welke signalen moet u letten?

Signalen van arbeidsuitbuiting

Iemand is mogelijk slachtoffer van arbeidsuitbuiting als de persoon:

- gevaarlijk en ongezond werk moet doen
- lange werkdagen moet maken
- niet of te weinig betaald krijgt, of lang op de betaling moet wachten
- niet kan beschikken over een eigen paspoort
- met valse beloften naar Nederland is gehaald
- wordt mishandeld, gechanteerd, gedwongen of bedreigd
- een hoge schuld moet afbetalen aan de werkgever
- illegaal in Nederland verblijft
- bang is voor uitzetting
- (een groot deel van) de inkomsten moet afdragen
- niet kan beschikken over het geld op de eigen bankrekening
- zwart betaald wordt, of niet verzekerd is tegen bijvoorbeeld ongevallen
- in een bedrijfspand of op het bedrijfsterrein woont, of op een andere manier slecht is gehuisvest
- beperkte bewegingsvrijheid heeft
- wordt gechanteerd of afgeperst
- op andere manieren onder druk wordt gezet

Signalen van criminele uitbuiting

Iemand is mogelijk slachtoffer van criminele uitbuiting als de persoon:

- wordt gedwongen om mensen te beroven of zakken te rollen en daarna de buit moet afstaan
- wordt gedwongen om te bedelen en daarna de buit moet afstaan
- wordt gedwongen om in te breken of te stelen en daarna de buit moet afstaan

Signalen van seksuele uitbuiting

Iemand is mogelijk slachtoffer van seksuele uitbuiting als de persoon:

- wordt gedwongen om seks te hebben of seksuele handelingen te verrichten tegen de zin in
- wordt gedwongen om seks te hebben tegen betaling, waarbij hij of zij het geld moet afdragen
- wordt gedwongen om mee te doen aan de productie van pornografisch materiaal
- door de partner wordt gedwongen om seks te hebben met bekenden of vrienden
- door de partner wordt gedwongen om 'schulden' af te lossen door seks te hebben met vreemden

E-learnings signalering mensenhandel

Er zijn verschillende gratis e-learnings signalering mensenhandel ontwikkeld. Deze helpen professionals bij het herkennen van signalen van mensenhandel. Bekijk bijvoorbeeld:

- de e-learnings signalering mensenhandel van het CCV en Defence for Children-ECPAT
- de e-learning signalering van mensenhandel van het Rode Kruis

BIJLAGE II

DAGBESTEDING IN DE GOO

ALGEMENE TIPS

- Neem de richtlijnen van het RIVM met betrekking tot corona in acht.
- Zoek binnen de groep volwassen bewoners ook vrijwilligers. Bijvoorbeeld bewoners die Engels spreken en die ook als tolk op kunnen treden tussen de medewerkers/vrijwilligers van de gemeente en de bewoners. Let op dat dit geen te grote belasting is voor de betrokken bewoner.
- Maak gebruik van Host (gastvrouw/gastheer) door bewoners. Herkenbaar gekleed.
- Lokale organisaties van vreemdelingen en statushouders in de gemeente kunnen mogelijk ook een rol spelen, bijvoorbeeld als tolk.
- Maak een voor allen zichtbaar rooster waarop de tijden van maaltijden en activiteiten staan en zorg dus dat de activiteiten niet gelijktijdig met de maaltijden plaatsvinden en dat er voldoende tijdsruimte is tussen maaltijden en activiteiten.
- Belangrijk om een niet al te vol programma dagbesteding te geven, mensen zijn vaak moe en moeten nog even landen.
- Geen voorlichting op de eerste dag. Dat is te veel voor de bewoners. Activiteiten voor kinderen is belangrijk (indien aanwezig).
- Laat activiteiten indien mogelijk begeleiden door een gemengd team van gemeente en gemeentelijke vrijwilligers en vrijwillige bewoners. De plaatselijke vrijwilligerscentrale kan hierbij een rol spelen.
- Zorg voor duidelijk afspraken en regels naar de vrijwilligers toe. Wat kan wel en wat is niet mogelijk (verwachtingen).
- Zorg voor een locatie met Wi-Fi (en oplaadmogelijkheden voor mobiele telefoons), dit is onmisbaar voor ook deze doelgroep. Indien mogelijk enkele pc’s voor het zoeken van informatie, onderhouden contacten etc.

VEILIGHEID

- Let bij het organiseren van de activiteiten altijd op de fysieke veiligheid, uiteraard ook in relatie tot de RIVM coronamaatregelen.

- Organiseer de activiteiten op of in de directe nabijheid van de locatie zodat met name kinderen niet onnodig op een onbekende plek aan het verkeer hoeven deel te nemen.

- Organiseer nooit activiteiten in of rond water, de meeste bewoners kunnen niet zwemmen. Let ook op veiligheid bij het plaatsen van een opvang op het water (in cruiseboten bijvoorbeeld)

- Organiseer geen activiteiten waarvoor het noodzakelijk is vooraf een veiligheidsinstructie te geven, het risico dat deze niet begrepen wordt, is te groot.

SOORTEN ACTIVITEITEN

- Volwassen bewoners kunnen samen met medewerkers/ vrijwilligers meehelpen bij de (noodzakelijke) werkzaamheden in de GOO. Denk bijvoorbeeld aan het helpen bij de verstrekking of bereiding van maaltijden, opruimen na afloop van de maaltijden en bij de activiteiten voor kinderen.

- Kies voor laagdrempelige activiteiten die voor een grote groep toegankelijk zijn.

- Laat lokale clubs en verenigingen die activiteiten organiseren die zij normaal ook doen en waar ze dus ervaring mee hebben; dus leraren van de plaatselijke muziekschool een muziekactiviteit, de trainers van sportclubs een sportevenement en de docenten van de dansschool een dansbijeenkomst en de knutselclub een creatieve sessie etc. Eventueel samen met vrijwilligers uit de bewonersgroep. Nb; vrijwilligers van lokale verenigingen zullen vaak ook in het bezit zijn van een VOG. Ook fysieke buitenactiviteiten als bijvoorbeeld wandelen kunnen worden ondernomen.

- Een eerste kennismaking les met de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving kan een optie zijn.

- Er zijn ook sportieve activiteiten waarvoor geen materiaal nodig is, bijvoorbeeld een training met squaten, opdrukken of balansoefeningen.

- Denk aan ander materiaal waarmee bewoners individueel bezig kunnen zijn. Bijvoorbeeld boeken in het Oekraïens.

- Deel puzzelboekjes uit met sudoku’s voor volwassenen en oudere kinderen.

SPECIFIEK VOOR KINDEREN

- Bedenk dat bij activiteiten voor volwassen bewoners er mogelijk opvang voor kinderen nodig is omdat het anders voor ouders niet mogelijk is om deel te nemen. Hiervoor kan een speciaal deel van de ruimte gebruikt worden waar medewerkers met ouders op kinderen passen en er speelgoed voor de kinderen beschikbaar is. Denk hierbij aan knuffels, blokken, speelgoedauto’s, puzzels ed.

- Belangrijk is dat deze ruimte veilig is voor de kinderen. Let op scherpe randen, scherpe voorwerpen, snoeren e.d. Belangrijk is ook dat volwassenen niet alleen met de kinderen zijn maar dat er altijd in duo's wordt gewerkt. Het liefst met een medewerker of vrijwilliger met VOG.

- Zorg bij kinderen voor activiteiten die bij de leeftijd passen. Denk aan knutselactiviteiten, puzzels (voor verschillende leeftijden), sport- en spel activiteiten. Zorg dat er verschillende tijden zijn voor activiteiten voor verschillende leeftijdsgroepen. Bijvoorbeeld dus niet alle leeftijden bij elkaar voor een knutselactiviteit.

- Voor kinderen kan een fysieke activiteit (bijvoorbeeld kinderdisco, stoelendans) er mogelijk voor zorgen dat zij daarna rustiger zijn omdat zij hun energie op een goede manier hebben ingezet. Probeer een aparte ruimte te creëren voor fysieke activiteiten voor de kinderen, het liefst buiten zodat er geen ergernis ontstaat bij de volwassenen.

- Kinderen hebben een korte spanningsboog. Biedt dus veel verschillende korte activiteiten aan.

- Geef indien mogelijk kinderen bij binnenkomst een klein welkomstpresentje (passend bij de leeftijd) zodat zij zich ook nog gewoon kind kunnen blijven voelen.

- Makkelijk te realiseren activiteiten: Leg op een tafel voor kinderen kleurplaten en stiften/potloden neer. Eventueel aangevuld met knutselspullen voor een knutseltafel.

BIJLAGE III

AANDACHTSPUNTEN KINDVRIENDELIJKE EN VEILIGE OPVANG OEKRAÏENS ONTHEEMDEN

UNICEF Nederland heeft een checklist opgesteld die gemeenten houvast kan bieden bij het verzorgen van een kindvriendelijke noodopvang. Voor meer advies is UNICEF Nederland beschikbaar via noodopvang@unicef.nl.

- Zorg voor een veilige leefomgeving voor kinderen door zowel mentale klachten als onveilige situaties te signaleren en voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan:
  - Aanstellen van een coördinator kinderactiviteiten en aparte en deskundige aanspreekpunten voor kinderen (contactpersoon kind met een 'overall view' op het welzijn en de veiligheid van kinderen in de opvang en/of een vertrouwenspersoon).
  - Aanstellen van een aandachtsfunctionaris voor de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Het is ook goed een training te organiseren voor alle medewerkers zodat zij huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen signaleren.
  - Opstellen van een Child Safeguarding beleid.
  - Toezicht - ook 's nachts - op het terrein en in de toilet- en douchegebouwen.
  - Afsluitbare woon/slaapruimte en aparte douche- en toiletfaciliteiten voor kinderen en gezinnen. Gebrek aan privacy kan tot een onveilig gevoel en onveilige situaties leiden en bij ouders en kinderen stress veroorzaken.

- Zet zo veel mogelijk in op verblijf op één locatie. Om de continuïteit van de zorg en het onderwijs te waarborgen en ontwikkelingsschade bij kinderen te voorkomen hebben zij een veilige en vaste plek nodig waar zij langere tijd kunnen verblijven.

- Zorg dat alle bewoners en in het bijzonder kinderen goed geregistreerd staan en heb hierbij aandacht voor eventuele kwetsbaarheden binnen het gezin of van een individueel kind. Besteed hierbij aandacht aan het signaleren van eventuele onbegeleide kinderen, en verwijs hen door.

- Zorg dat alle bewoners en in het bijzonder kinderen goed geregistreerd staan en heb hierbij aandacht voor eventuele kwetsbaarheden binnen het gezin of van een individueel kind. Besteed hierbij aandacht aan het signaleren van eventuele onbegeleide kinderen, en verwijs hen door naar de juiste instanties. Meer informatie over deze doorverwijzing is te vinden op onze website[5].

- Zorg dat onbegeleide kinderen en kinderen in gezinnen zo snel mogelijk naar een speciaal voor deze doelgroep ingerichte (blijvende en kleinschalige) opvang kunnen, zodat zij goed begeleid kunnen worden.

- Bied bewoners leefgeld en laat hen zelf koken voor zover mogelijk, zodat ouders niet volledig afhankelijk zijn van het eten dat wordt aangeboden. Uit onderzoek blijkt dat kleine kinderen slecht eten in noodopvanglocaties waar geen leefgeld beschikbaar is of kookfaciliteiten zijn.

[5] https://www.unicef.nl/ons-werk/noodhulp/oekraine/onbegeleide-kinderen-uit-oekraine

- Zorg voor spoedige toegang tot regulier onderwijs, bij voorkeur buiten de opvanglocatie.

- Zorg voor stabiele wifiverbinding, zodat kinderen met familieleden kunnen bellen, toegang hebben tot informatie en effectief onderwijs kunnen volgen. Daarnaast is het goed als kinderen toegang hebben tot een rustige omgeving waar zij hun huiswerk kunnen maken. Denk bijvoorbeeld aan het aanbieden van huiswerkuurtjes of mobiele units die als Open Leercentrum kunnen functioneren.

- Zorg indien nodig voor doorverwijzing naar de juiste medische en psychische zorg, waaronder jeugdgezondheidszorg (JGZ), ter bevordering en bescherming van de gezondheid en het mentaal welzijn van kinderen.

- Zorg voor activiteiten, participatie en informatievoorziening voor kinderen van verschillende leeftijden, ter bescherming van het psychosociaal welzijn. Betrek bewoners en ook kinderen vanaf het begin bij het reilen en zeilen in de opvang (bijvoorbeeld via een bewonersraad).

- Stimuleer en faciliteer ook activiteiten buiten de centra met lokale organisaties en sportverenigingen, waardoor kinderen en jongeren in contact komen met leeftijdsgenootjes met dezelfde interesses.

BIJLAGE IV

NAZORG EIGEN PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS NA INZET GOO

De inzet op een GOO vormt voor personeel en vrijwilligers veelal een intensieve tijd. Iedereen werkt hard, de dagen zijn lang en er komt veel op de medewerkers af. Uit eerdere crises weten we dat het daarbij uitmaakt of de medewerkers goed zijn voorbereid op wat ze konden verwachten. Als hiervoor weinig tijd is geweest, kan het zijn dat bijvoorbeeld onduidelijkheid, agressie, irritaties of verhalen van mensen extra hard binnenkomen. Het is goed om dat in de nazorg te erkennen en medewerkers goed voor te bereiden.

Bij de afronding van de inzet van personeel en vrijwilligers op een GOO is het van belang om de afsluiting van deze periode duidelijk te markeren. Dit draagt bij aan de mentale omschakeling die de medewerkers moeten maken bij het teruggaan naar de 'normale' situatie. Zo'n afsluiting kan bijvoorbeeld de vorm hebben van een korte bijeenkomst met alle medewerkers of een brief van de burgemeester met een presentje. Daarnaast is het van belang om een aanspreekpunt aan te wijzen voor vragen rond praktische aspecten en voor vragen rond psychosociale aspecten (dit kan bijvoorbeeld de huisarts of bedrijfsarts zijn).

AFSLUITING

In die afsluitende bijeenkomst of brief komen verschillende zaken aan de orde:

- Het uitspreken en tonen van dank en waardering. Benoem hoe veel er gedaan is en wat goed ging, de onderlinge sfeer etc.
- Het bieden van praktische informatie en het noemen van een aanspreekpunt voor praktische vragen die de medewerkers mogelijk later nog hebben.
- Erkennen dat het een intensieve periode is geweest voor de medewerkers en van daaruit aandacht geven aan de gezondheid van de medewerkers.
- Misschien zijn er ook medewerkers die een mooi verhaal of een ervaring willen delen. Het is niet aan te raden om in de bijeenkomst gestructureerd te 'debriefen', dus de medewerkers gericht te vragen naar ervaringen en hun gevoelens daarbij. Wel kan er na afloop gelegenheid geboden worden om elkaar nog bij een drankje te spreken bijvoorbeeld.

NB

- Mocht u bij de bijeenkomst de indruk krijgen dat er toch nog veel behoefte bestaat aan het bespreken van wat men heeft meegemaakt, dan kunt u voor wie daar behoefte aan heeft een opvanggesprek aanbieden.
- Ook is het goed om van tevoren een inschatting te maken van mensen op wie de ervaringen mogelijk meer impact zullen hebben. Denk bijvoorbeeld aan vrijwilligers die getolkt hebben en hierbij verhalen uit eerste hand gehoord hebben. Mogelijk roept het ook herinneringen op aan een eigen vlucht of asielzoekersprocedure of die van naasten. Zorg dat zij in elk geval de informatie en tips over psychosociale aspecten ontvangen. Daarnaast kunnen deze mensen op termijn nagebeld worden (door de GGD of een van haar ketenpartners) om te kijken hoe het met hen gaat. Bijvoorbeeld na drie weken, drie maanden en eventueel nog na een half jaar.

INFORMATIE PSYCHOSOCIALE ASPECTEN

Wanneer u aandacht besteed aan de gezondheid en de psychosociale aspecten, zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- Bied erkenning voor de grote inzet die er gepleegd is.

- De impact van de inzet verschilt per persoon. Iedereen heeft in principe voor zichzelf een goede manier om met die impact om te gaan. Sommigen zullen het eenvoudig af kunnen sluiten, voor anderen duurt dat mogelijk wat langer maar zij kunnen hiermee zelf goed omgaan.

- Een aantal mensen zal direct na de inzet meer moeite hebben met 'omschakelen' of stress- en vermoeidheidsklachten ervaren. Dit zijn normale reacties op een intensieve periode. Geruststellende informatie ('dit is niet abnormaal') en handelingsperspectieven (tips om de balans te herstellen), kunnen voor deze mensen ondersteunend werken.

- Enkele mensen ervaren op langere termijn de impact van de inzet. Soms heeft dat te maken met herinneringen die het oproept aan eerdere ingrijpende ervaringen die ze hebben meegemaakt. Voor deze mensen is het goed om een aanspreekpunt aan te wijzen, bijvoorbeeld de huisarts.

De tekst hieronder is een voorbeelduitwerking van deze uitgangspunten.

U kunt deze informatie bijvoorbeeld delen in de bijeenkomst en/of gebruiken in een brief of folder met uw eigen opmaak of op uw website. Ook kunt u eventueel aanvullen met specifiekere gegevens van een aanspreekpunt.

VOORBEELD UITWERKING

Iedereen heeft zich enorm ingezet en samen hebben we mooie dingen kunnen doen en veel mensen kunnen helpen. Het was goed om de onderlinge verbondenheid in het team te zien en we hopen dat u mooie herinneringen hebt aan deze periode. We hopen dat u de positieve energie die er was ook weer meeneemt in de omschakeling naar uw reguliere taken. Tegelijk zijn we ons ervan bewust dat het, zeker voor de mensen die langdurig zijn ingezet, af en toe behoorlijk intensief kon zijn. In zo'n periode van veel zorgen voor anderen, schiet het zorgen voor uzelf er soms bij in. Als dat zo was, is het goed om nu weer tijd voor uzelf te nemen en te zorgen voor voldoende rust voor lichaam en hoofd voordat u uw reguliere taken weer hervat. Enkele tips daarvoor vindt u < op de website www…./ in de bijgesloten folder/hieronder>

TIPS

- Misschien waren er verhalen en ervaringen die indruk hebben gemaakt en die door uw hoofd blijven spelen. Het kan helpen om hierover te praten met mensen die dichtbij u staan of als medewerkers onderling ervaringen uit te wisselen.

- Ga vervelende discussies (op sociale media) uit de weg – er zijn nogal uitgesproken meningen over dit onderwerp en sommige mensen zullen niet bereid zijn om zich in te leven in uw ervaringen.

- Volg de (sociale) media rondom opvang van Oekraïners met net zo veel of weinig belangstelling als u dat altijd deed – zoek niet de hele dag naar informatie of reacties.

- Onderneem activiteiten die zorgen voor afleiding en ontspanning. De afwisseling tussen ermee bezig zijn en afleiding zorgt bij de meeste mensen voor een goede verwerking.

- Mogelijk heeft het werk zich in uw afwezigheid opgestapeld. Neem een moment om te kijken wat echt prioriteit heeft en maak duidelijke afspraken met uw leidinggevende. Probeer zeker niet twee keer zo hard te werken. Overmatige belasting kunt u bij uzelf herkennen aan hoofdpijn, maagproblemen, gebrekkige eetlust, slapeloosheid, hartkloppingen, lusteloosheid of gebrek aan energie.

- Misschien ervaart u bovenstaande klachten nu al in meer of mindere mate. Dat is in principe niet direct zorgwekkend omdat u een intensieve periode achter de rug hebt. Als het goed is, zullen de klachten de komende tijd gewoon afnemen. Mochten ze toch blijven of sterker worden, raadpleeg dan uw huisarts of bedrijfsarts.

- Bij enkele mensen kunnen dergelijke klachten, zoals lusteloosheid en slapeloosheid, ook voortkomen uit een ervaring die hen niet loslaat of een verhaal dat ze gehoord hebben en wat door hun hoofd blijft spoken. Ook dat is in eerste instantie een normale reactie, die na verloop van tijd zal afnemen. Mocht u zelf merken dat het u bezig blijft houden en u hebt na drie weken (nog steeds) last van verminderde concentratie, vermoeidheid of lusteloosheid, verhoogde prikkelbaarheid en alertheid en/of slapeloosheid of nachtmerries, dan is het goed om hierover uw huisarts te raadplegen.

BIJLAGE V

OPVANG VAN GEZELSCHAPDIEREN

Sommige ontheemden uit Oekraïne nemen hun huisdier(en) mee op hun vlucht. Het is zaak zo snel mogelijk te regelen dat het dier met zijn eigenaar naar een dierenarts gaat voor eventuele identificatie en registratie, risico inschatting op rabiës (https://www.rivm.nl/rabies) en andere in het buitenland voorkomende dierziekten. De dierenarts kan de titer van rabiës bepalen. Ook moet het huisdier uit Oekraïne volledig gevaccineerd zijn voor dierziekten die in Nederland voorkomen en behandeld worden tegen wormen, teken en vlooien.

- Mocht het huisdier ziek worden of ander gedrag gaan vertonen neem dan direct contact op met de dierenarts.

- Aanvragen voor steun voor de medische kosten lopen via info@hulpvoordierenuitoekraine.nl

- Vanwege overige infectieziekten het dier apart houden met de daarbij behorende omgangsvormen qua infectiepreventie. Voor vragen hierover contact opnemen met een dierenarts.

- Zorg voor een veilige plek voor het huisdier: bijvoorbeeld een schuilplek en/of een af te dekken bench. Het dier heeft mogelijk veel meegemaakt, zoals extreem geluid en andere nare ervaringen en kan hierdoor anders reageren dan normaal.

- Houd dieren aangelijnd of huisvest in een aparte vervoerbox of bench, het liefst zo dicht mogelijk (zelfde ruimte) bij de eigenaar. Het is juist die relatie die onder deze omstandigheden zo belangrijk is voor beiden.

- Krabben, likken en bijten te allen tijde voorkomen zolang de rabiës status onbekend is. Het spelen met deze huisdieren door mensen of dieren moet dan ook vermeden worden, katten moeten binnen gehouden worden en honden aangelijnd uitgelaten. Voorkom verder contact met urine en ontlasting.

- Bij reinigen van de verblijven handschoenen en mond/neusmasker dragen.

- Gebruik geen hogedrukspuiten, die geven een verspreiding van fijne druppels met mogelijk besmettelijk materiaal.

- Bij bijtincidenten tussen dieren direct contact opnemen met een dierenarts.

- Bij bijtincidenten met vrijwilligers/medewerkers direct contact opnemen met de huisarts en uitleggen om wat voor type huisdier het gaat dat gebeten/gekrabd heeft.

ACHTERGRONDINFORMATIE EN ACTUELE INFORMATIE:

Er zijn aangepaste invoerregels voor huisdieren vanuit Oekraïne
https://www.nvwa.nl/nieuws-en-media/actuele-onderwerpen/invoerregels-voorhuisdieren-vanuit-oekraine-01-03-2022

Risicobeheersing rabiës:
De NVWA adviseert dierenartsen hoe te handelen. Essentieel is dan wel dat het huisdier door een dierenarts onderzocht wordt. Deze kan dan adviseren of een titerbepaling voor rabiës (is bewijs dat dier in verleden gevaccineerd is), vaccinatie tegen rabiës of overige vaccinaties noodzakelijk zijn. https://www.rivm.nl/rabies

Risico overige dierenziekten door het huisdier meegebracht:
Doorverwijzen naar een dierenarts.
https://diergeneeskunde.nl/oekraine/

Risico op gedragsproblemen van het meegebrachte huisdier:
Doorverwijzen naar een erkend gedragstherapeut voor dieren of de poli gedrag van de faculteit diergeneeskunde of Valerie Jonckheer werkend bij Evidensia Dierenziekenhuis Nieuwegein (veterinair gedragsspecialist).
https://www.edz-nieuwegein.nl/disciplines/veterinaire-gedragsgeneeskunde/gevlucht-dier
Claire Laane, Medisch Manager van de Dierenbescherming Conny van Meurs, KNMvD
Contact: info@hulpvoordierenuitoekraine.nl

BIJLAGE BIJ DEEL C

BIJLAGE I

GEZONDHEIDSZORG IN DE GOO

INFORMATIE VOOR GEMEENTEN / EHBO

De informatie in deze bijlagen zal regelmatig geactualiseerd worden op basis van nieuwe informatie, beleidsontwikkelingen of reacties die op de Handreiking GOO komen.

Algemeen - intake

Geadviseerd wordt om personen die in aanmerking komen voor de GOO een medische intake te laten ondergaan zodat direct kan worden vastgesteld of er gezondheidsklachten zijn waarop direct moet worden gehandeld, zoals klachten die kunnen passen bij Covid-19 tuberculose of andere infectieziekten. Mogelijkerwijs kan de GGD-GHOR hierin faciliteren richting gemeenten.

Het is van belang om uitleg te geven aan bewoners over de organisatie van de zorg, de rol van verschillende hulpverleners (huisarts, GGD), en de kosten die hier wel of niet aan verbonden zijn.

Curatieve medische zorg

In Nederland verloopt de toegang tot de zorg normaal gesproken via de huisarts. Ook de toegang tot de tweedelijnszorg verloopt in Nederland (veelal) via de huisarts. Het is daarom van belang dat de gemeente waar de GOO is gesitueerd zorgt voor de toegang tot de huisarts en de huisartsenpost en hier afspraken over maakt. Daarbij kan een beroep worden gedaan op de GGD-GHOR. Daarnaast is het van belang dat gemeenten afspraken maken met verloskundige praktijken met het oog op de geboortezorg.

Bij medische hulpvragen kan als volgt worden gehandeld:

- Reguliere 1e lijns-geneeskundige zorg door een huisarts in de opvanggemeente.
- Bij spoedeisende klachten in avond/nacht/weekend, zorg door de huisartsenpost. Contact met de huisartsenpost zou kunnen worden gelegd door medewerkers of vrijwilligers van de GOO.
- Houd rekening met een brede behoefte aan uiteenlopende vragen om medische zorg. Het heeft de voorkeur om bij een nieuwe groep een zorgverlener (arts/praktijkondersteuner) aanwezig te hebben die een spreekuur onderhoudt op locatie om de eerste vragen (denk ook aan herhaalrecepten) te behandelen.
- Indien de huisarts geen spreekuur op locatie kan houden, is vervoer naar de huisarts van belang (geldt ook naar huisartsenpost en andere zorgverleners). Hiervoor zouden eventueel vrijwilligers kunnen worden ingezet of afspraken kunnen worden gemaakt met openbaar vervoersbedrijven).
- Maak afspraken met een apotheek over het bestellen en ophalen van recepten en eventuele betalingen.
- Maak afspraken met verloskundige praktijken voor de geboortezorg.

Het verdient aanbeveling om inzake bovenstaande aandachtspunten vooraf afspraken te maken met de genoemde partijen en de lokale GGD.

Individuele preventieve / publieke gezondheidszorg

In het kader van de individuele preventieve en publieke gezondheidszorg (waaronder JGZ, het rijksvaccinatieprogramma, COVID-19 vaccinatie) is het van belang dat wordt aangesloten bij de lokale organisaties die hier in de gemeente voor verantwoordelijk zijn.

Mondzorg

De gemeente maakt afspraken met tandartsen voor noodhulp. Mondzorg is alleen mogelijk bij acute zeer ernstige pijn en kauwklachten. Ook hiervoor kan een beroep worden gedaan door de gemeente op de expertise van de GGD-GHOR.

Zorgkosten

Binnen de doelgroep worden met betrekking tot declaratie van de kosten twee groepen onderscheiden:

1. Oekraïners/derdelanders die legaal in Nederland verblijven maar geen asielverzoek hebben ingediend en geen (Nederlandse) zorgverzekering hebben;
2. Oekraïners/derdelanders die legaal verblijven en een Nederlandse zorgverzekering hebben afgesloten.

Ad 1

Het overgrote deel van de Oekraïners zal geen asiel aanvragen maar legaal in Nederland verblijven op basis van een speciale status die voortvloeit uit de Europese Richtlijn tijdelijke bescherming. Zij zullen in de regel geen zorgverzekering hebben afgesloten of kunnen afsluiten in Nederland. Voor deze groep kunnen de zorgkosten door zorgverleners bij het CAK worden gedeclareerd op grond van de Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV). Een andere wijze waarop de zorgkosten kunnen worden gedeclareerd wordt uitgewerkt. In deze fase is declaratie via het CAK de enige mogelijkheid.

Ad 2

Als de Oekraïense (ontheemde) in Nederland werkt, is hij/zij verzekerd voor de Wet langdurige zorg en moet er een Nederlandse zorgverzekering worden afgesloten op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvw). In dat geval kunnen de zorgverleners de zorgkosten declareren bij de zorgverzekeraar. Dit zal zeker in het begin van het verblijf in Nederland niet van toepassing zijn omdat de werkgever over een werkvergunning dient te beschikken. Een andere wijze waarop de zorgkosten kunnen worden gedeclareerd, wordt uitgewerkt. In deze fase is declaratie via het CAK de enige mogelijkheid.

Levensbedreigende situaties

112 (Meldkamer Ambulance).

Medicijnen

Voor het verkrijgen van medicijnen is het van belang dat er afspraken worden gemaakt met de apothekers in de opvanggemeente. Overdag is het handig om een apotheek te gebruiken in de opvanggemeente. Avond/Nacht/Weekend zorg is voor de dienstapotheek.

Zelfzorgmiddelen

Vooralsnog moet ervan worden uitgegaan dat bewoners weinig tot geen financiële middelen hebben voor het aanschaffen van zelfzorgmiddelen. De volgende artikelen worden door de gemeente/EHBO in de GOO uitgereikt, indien nodig:

- Mondkapjes
- Paracetamol
- Pleisters
- Luiers
- Babyvoeding
- Tampons, maandverband
- Condooms
- Etc.

Telefonische Tolken

In de Nederlandse gezondheidszorg is in de regel geen sprake van een vergoeding voor de inhuur van (telefonische) tolken. Gezien de huidige situatie is het wel wenselijk dat in geval van medische zorg een telefonische tolk kan worden ingeschakeld. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is hier verantwoordelijk voor en bezig met het uitzoeken van de invulling hiervan. Het ministerie van VWS heeft hierbij een ondersteunende rol.

Identificatie

Geef bij contact met huisarts en/of huisartsenpost het volgende aan:

- duidelijk aangeven dat betrokkene opvang heeft in de GOO.
- minimaal de volgende patiëntgegevens doorgeven: naam en geboortedatum
- aangeven dat patiënt naar de huisarts(enpost) kan komen (als dat mogelijk is) met tolkende begeleiding
- doorgeven contactgegevens locatiemanager van dienst incl. mobiele nummer.

Vervoer naar medische hulpverleners

De gemeente draagt zorg voor evt. vervoer op medische indicatie van de bewoner naar een medische hulpverlener.

Overige aandachtspunten

Voorlichting en advies aan vrijwilligers en anderen die bij de opvang betrokken zijn, als ook mogelijk de (buurt)bewoners in algemene zin. Dit in verband met zorgen voor de eigen gezondheid die mogelijk leven.

Extra zorg en aandacht voor zieke mensen, zwangeren en kinderen. Houd rekening met mogelijke besmettelijke ziekteverschijnselen: let daarom op algemene ziekteverschijnselen bij de mensen zoals hoesten, niet welbevinden, niet eten en drinken, koorts, diarree enz. Waarschuw de huisarts of de arts infectieziekten van de GGD bij zorgen en vraag om advies of een beoordeling van de gezondheid en situatie.

BIJLAGE II

ORGANISEREN GENEESKUNDIGE HULP BIJ INGEBRUIKNAME VAN EEN GOO

AANLEIDING

Op enig ogenblik kan het bericht binnenkomen dat een gemeente, binnen het gebied van de Veiligheidsregio, akkoord gaat met het verzoek tot ingebruikstelling van een locatie in deze gemeente als GOO ten behoeve van de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Een groot gedeelte van de daaruit voortvloeiende werkzaamheden op het gebied van geneeskundige hulp komt voor rekening van de afdeling Bevolkingszorg van deze gemeente. Bij het ten uitvoer brengen van de veelheid aan werkzaamheden kan de afdeling Bevolkingszorg zeker hulp en ondersteuning gebruiken.

De GHOR kan in deze situatie behulpzaam zijn door haar kennis van de regionale zorgketen in te zetten bij het regelen van een drietal zaken t.b.v. deze GOO. Dit is het zorgdragen voor:

1. Geneeskundige zorg (huisarts en HAP)
2. Tandheelkundige noodhulp (tandarts)
3. Farmaceutische zorg (apotheek)

Het operationaliseren en 24/7 in bedrijf houden van een GOO vergt behoorlijk wat inzet en een grote mate van flexibiliteit van allen die hierbij betrokken zijn.

De tijdelijke bewoners van een GOO hebben geen eigen huisarts, tandarts of apotheek. Zij dienen bij klachten dus gebruik te maken van de lokale geneeskundige voorzieningen. De GGD-GHOR heeft dan ook de belangrijke taak om het initiële contact met deze lokale zorgleveranciers aan te gaan en hen te verzoeken om te participeren in deze tijdelijke situatie. Aanvullende mogelijkheden voor het organiseren van de geneeskundige hulp worden momenteel uitgewerkt.

Afhankelijk van de fase van de **corona** pandemie is niet op voorhand te zeggen hoe groot de groep mensen kan zijn die, rekening houdende met vigerende coronamaatregelen, per GOO mag worden opgenomen. Geadviseerd wordt om hiervoor de vingerende RIVM-maatregelen na te gaan en in acht te nemen.

TAKEN GGD-GHOR

Wanneer het verzoek tot medewerking de GGD-GHOR bereikt, kan het volgende stappenplan worden doorlopen:

Algemeen

- Zoek contact met de verantwoordelijk ambtenaar in de betreffende gemeente;
- Draag zorg voor het uitwisselen van de bereikbaarheidsgegevens waaronder de mobiele telefoonnummers. Dit is van essentieel belang om elkaar in noodgevallen snel te kunnen bereiken;
- Geef aan dat je voor hen de geneeskundige zorg (huisarts, tandarts en apotheek) gaat regelen.

Huisartsenzorg

- Neem contact op met de beleidsadviseur van de LHV in de eigen regio en breng deze op de hoogte van de plannen;
- Bespreek samen de mogelijkheden van het inzetten van een huisarts/huisartsenpraktijk t.b.v. deze locatie;
- De huisarts/huisartsenpraktijk dient zich bij voorkeur in de nabijheid van de opvanglocatie te bevinden, dan wel bereid te zijn op de locatie spreekuur te doen;
- Na het verkennen van de opties, dient men contact op te nemen met de huisarts/praktijk waarbij men hen de vraagstelling voorlegt en eventuele hieruit voortvloeiende vragen kan beantwoorden. Tevens kan de bijlage 'Informatie voor zorgverleners voor asielzoekers in de GOO worden uitgereikt;
- Doe het voorstel aan de arts om een 'spreekuur op locatie' te houden.
- De tijd van het geplande spreekuur dient te worden afgestemd met de uitgifte van voedsel. Het gelijktijdig laten plaatsvinden van deze twee belangrijke gebeurtenissen is niet verstandig. Laat de voedseldistributie pas plaatsvinden na het spreekuur, zodat eenieder hier gelijktijdig bij aanwezig kan zijn.
- Vraag of de huisarts assistentie nodig heeft tijdens het spreekuur. Zo ja, vraag hem/haar dan of hij gebruik kan maken van het eigen ondersteunend personeel. Indien dit niet het geval is, kan de GGD-GHOR kijken of gezorgd kan worden voor (verpleegkundige) ondersteuning. Eventueel kan een deel van de assistentie op locatie ook worden verleend door een aldaar aanwezige EHBO- of Rode Kruis medewerker;
- De aanwezigheid van een Oekraïens sprekende tolk is essentieel. Hierdoor kan met het merendeel van de ontheemden worden gecommuniceerd. Uiteraard dient situationeel te worden beoordeeld welke tolken aanwezig dienen te zijn.
- Maak de afspraak dat medewerkers van de GOO in acute situaties contact met de praktijk mogen opnemen;
- Vergeet niet om ook met de HAP (huisartsenpost) waar deze GOO onder ressorteert afspraken te maken. In principe zijn zij namelijk alleen na telefonische triage bereikbaar en alleen bij spoedeisende klachten na 17.00 uur en in de weekenden.
- Zoek samen met de locatiemanager naar een ruimte binnen de GOO die kan worden ingezet als spreek- en behandelkamer. Hierbij is het essentieel dat deze ruimte beschikt over een wastafel met stromend water (handenwassen) en voldoende ventilatie in de vorm van een te openen venster en/of mechanische ventilatie (aerogene verspreiding);
- Een essentieel onderdeel van een spreek- en behandelkamer is uiteraard een onderzoeksbank.
- De huisarts dient zelf de eigen 'dokterstas' eventueel aangevuld met extra middelen naar het spreekuur mee te nemen. De locatie draagt enkel zorg voor het aanwezig zijn van disposable PBM-materialen zoals handschoenen (nitrile), mondmaskers, mutsen, spatbrillen en schorten. Denk hierbij ook aan de papierrol voor de onderzoekstafel;
- Gescheiden looproutes zullen vaak niet mogelijk zijn. Het is dus belangrijk om het loopverkeer van en naar de spreek- en behandelkamer zo goed mogelijk te regelen.

Het kan zijn dat de gemeente particuliere beveiliging inzet op de locatie. Hierbij is er vaak ook sprake van toegangscontrole. Zorg er dan ook voor dat betrokken (geneeskundige) functionarissen aan deze lijst worden toegevoegd.

Apotheek

- Wanneer de huisarts een recept uitschrijft dan dient de patiënt de medicijnen op te halen/te laten ophalen bij een hiertoe aangewezen apotheek. Vooral in stedelijk

gebied is het belangrijk dat deze apotheek ook gelegen is in de buurt van de GOO;
De kosten voor medicijnen kunnen door de apotheek worden gedeclareerd bij het CAK op grond van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden. Er is geen sprake van een eigen risico voor zorg uit het basispakket.

LET OP: In de meeste gevallen zal een Oekraïner niet onder de Regeling Medische Zorg Asielzoekers (RMA) vallen en kunnen de kosten derhalve daar ook niet gedeclareerd worden!

Tandarts

- Tandheelkundige 'noodhulp' interventie kan noodzakelijk zijn bij ernstige pijn- en kauwklachten. Daarom dient er vooraf contact gezocht te worden met een tandheelkundige praktijk in de buurt. Vanwege de specifiek door een tandarts gebruikte apparatuur, dient een consult altijd plaats te vinden in de tandartsenpraktijk;
- Zie onder 'Bijlage - Informatie voor zorgverleners' wat er vergoed wordt.

BIJLAGE III

OVERZICHT T.B.V. DE MEDEWERKERS OP DE GOO

Levensbedreigend situatie? Bel 112

In alle andere gevallen kunt u contact opnemen met de huisarts. Neem bij twijfel altijd contact op met de Teamleider van het Rode Kruis.

Vervoer naar medische hulpverleners

De gemeente draagt zorg voor evt. vervoer op medische indicatie van de bewoner naar een medische hulpverlener en/of vergoedt de reiskosten van de bewoner met het OV naar de medische hulpverlener.

Let op! Neem vooraf altijd contact op met de huisarts/tandarts voordat je met een patiënt naar de praktijk toe gaat.

APOTHEKEN

Let op! Het kan zijn dat de ontheemde de medicijnen zelf gaat halen bij de apotheek. De kosten voor medicijnen kunnen door de apotheek worden gedeclareerd bij het CAK op grond van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden.

Naam apotheek
Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende apotheek.

Openingstijden

Maandag	xx:xx tot xx:xx uur
Dinsdag	xx:xx tot xx:xx uur
Woensdag	xx:xx tot xx:xx uur
Donderdag	xx:xx tot xx:xx uur
Vrijdag	xx:xx tot xx:xx uur
Zaterdag	Gesloten
Zondag	Gesloten

Centrale Dienst Apotheek
Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende dienstapotheek.

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag	xx:xx tot xx:xx uur
Zaterdag en zondag	xx:xx tot xx:xx uur

Zelfzorgmiddelen

De bewoners hebben weinig tot geen financiële middelen voor het aanschaffen van zelfzorgmiddelen. De volgende artikelen worden door de gemeente/EHBO in de noodopvang uitgereikt indien nodig:

- Mondkapjes
- Paracetamol
- Pleisters
- Luiers
- Babyvoeding
- Tampons

- Condooms
- Etc.

HUISARTSEN

Van … *hier de dagen waarop spreekuren worden gehouden …* zal er door huisartsen op locatie een spreekuur worden gehouden. Deze spreekuren staan gepland om xx:xx uur.

Onderstaande huisartsen zullen op genoemde dag invulling geven aan het spreekuur:

- *Hier de dag/datum* *Naam huisarts / Naam huisarts (reserve)*
- *etc…..*

ANW-diensten (Avond-, Nacht- en Weekenddienst)

Vanaf xx:xx uur dient er bij lichamelijke klachten telefonisch contact te worden opgenomen met de ANW-dienst van de huisartsenpost. Dit kan via:

Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende huisartsenpost

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag xx:xx tot xx:xx uur

Zaterdag en zondag xx:xx tot xx:xx uur

Voor medische vragen en klachten moeten de asielzoekers zich wenden tot de lokaal georganiseerde zorg.

TANDARTSEN

De dichtstbijzijnde tandartsenpraktijk is:

Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende tandarts

Bel voor tandheelkundige hulp bovenstaand nummer. Indien deze praktijk geen dienst heeft, wordt u via het antwoordapparaat verwezen naar de dienstdoende tandartsenpraktijk.

ZORG VOOR ZWANGERE VROUWEN

Help zwangere vrouwen om snel een afspraak te maken met een verloskundige. Vraag een coördinator van de GOO of de GGD of er lokaal afspraken zijn met een verloskundigenpraktijk. Als er nog geen lokale afspraken zijn, kijk dan op de webpagina Zoek een verloskundige voor de contactgegevens van de dichtstbijzijnde praktijk.

Als er – voordat er een afspraak is geweest met een verloskundige – signalen zijn dat de bevalling begint of er om andere reden acuut zorg nodig is, belt u dan met de huisartsenpost of bij een levensbedreigende situatie 112.

Als de zwangere al een verloskundige of gynaecoloog heeft, volg dan de belinstructies van de verloskundige. Bel bij een levensbedreigende situatie 112.

Algemene belinstructies voor zwangere vrouwen vind u hier.

GGD

GGD- contactgegevens van de betrokken GGD toevoegen, eventueel met link naar www.GGD.nl waar de informatie te vinden is.

BIJLAGE IV

INFORMATIE VOOR ZORGVERLENERS OVER BEWONERS IN DE GOO

Algemeen

Bewoners in de GOO van de gemeente hebben geen korte intake gehad bij het COA. Met het oog op eventueel direct benodigde medische behandeling, maar ook met het oog op Covid-19 en andere infectieziekten, is het van belang een dergelijke intake te organiseren. Hierbij kan GGD-GHOR mogelijk een rol spelen.

Het is van belang om uitleg te geven aan bewoners over de organisatie van de zorg, de rol van verschillende hulpverleners (huisarts, GGD), en de kosten die hier wel of niet aan verbonden zijn.

Zorgkosten

Voor het overgrote deel van de ontheemden uit Oekraïne zal gelden dat zij op grond van de Europese Richtlijn tijdelijke bescherming rechtmatig verblijf zullen hebben in Nederland. Voor de meesten zal ook gelden dat zij geen zorgverzekering (in Nederland) hebben afgesloten of kunnen afsluiten. De zorgaanbieder kan de kosten declareren bij het CAK op basis van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden. De subsidieregeling verwijst naar art. 11, Zvw. Zorg uit het basispakket wordt vergoed, waarbij geen sprake is van een verplicht eigen risico. Langdurige zorg niet. Voor de langdurige zorg geldt dat hierover nog afspraken moeten worden gemaakt. Een andere wijze waarop de zorgkosten kunnen worden gedeclareerd, wordt uitgewerkt. In deze fase is declaratie via het CAK de enige mogelijkheid.

Wanneer een patiënt wel is ingeschreven bij de Regeling Medische zorg Asielzoekers (RMA), dan verzorgt RMA Healthcare de uitvoering van de RMA. Meer informatie over de RMA kunt u vinden via: www.rmasielzoekers.nl.
De patiënt die in een GOO verblijft heeft recht op medische zorg uit het basispakket, zonder dat er sprake is van een verplicht eigen risico.

Huisartsenzorg

De gemeente waar de opvanglocatie is gevestigd, dient afspraken te maken met lokale huisartsen en huisartsenposten over de zorg aan ontheemden uit Oekraïne. De gemeente draagt zorg voor randvoorwaarden om huisartsenzorg goed te kunnen leveren.

Verloskundigen

Een zwangere of haar vertegenwoordiger kan direct contact opnemen met een verloskundigenpraktijk in de gemeente waar ze verblijft.

Tandarts en Mondzorg

Heeft een bewoner acute ernstige pijn aan het gebit en/of kauwklachten? Alleen dan is deze zorg mogelijk.

Declareren

De zorgaanbieder kan de kosten declareren bij het CAK op basis van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden. De subsidieregeling verwijst naar art. 11, Zvw. Zorg uit het basispakket wordt vergoed. Langdurige zorg niet. Een andere wijze waarop de zorgkosten kunnen worden gedeclareerd wordt uitgewerkt. In deze fase is declaratie via het CAK de enige mogelijkheid.

BIJLAGE V

PUBLIEKE GEZONDHEIDSZORG

Preventieve publieke gezondheidszorg

De gezondheid van Oekraïense ontheemden is positief te beïnvloeden door in te zetten op preventie in brede zin. Belangrijk dat ontheemden snel de weg weten in de Nederlandse samenleving. Laagdrempelige voorzieningen, vroeg signalering en toegang tot goede zorg maken hier onderdeel van uit. Ook het hebben van een zinvolle dagbesteding zoals werk, opleiding of andere vorm van participatie en het gevoel erbij te horen, zijn van grote invloed op de gezondheid en welbevinden.

Gezondheidsvoorlichting over diverse thema's

Oekraïense ontheemden komen uit een land dat een heel ander gezondheidszorgsysteem kent dan wat wij in Nederland kennen. Zij zijn niet bekend met een huisarts of de jeugdgezondheidszorg. Goede voorlichting over hoe de Nederlandse gezondheidszorg werkt is belangrijk om misverstanden te voorkomen en mensen wegwijs te maken in de Nederlandse zorg. Ook voorlichting over infectieziekten en seksuele gezondheid zijn belangrijk uit oogpunt van preventie en voorkomen van ziekten. De GGD'en kunnen hierin faciliteren. Zij hebben ervaring in het geven van voorlichting aan asielzoekers en statushouders en andere nieuwkomers.

Jeugdgezondheidszorg

Ontheemden van 0-18 jaar kunnen terecht bij de jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de regionale GGD of JGZ-organisatie. De JGZ-teams bestaan uit jeugdartsen, verpleegkundig specialisten, jeugdverpleegkundigen en doktersassistentes. JGZ is verantwoordelijk voor de preventieve zorg voor deze kinderen. Oekraïners in Nederland kunnen kosteloos van de jeugdgezondheidszorg gebruikmaken. De ondersteuning kan het makkelijkst worden opgestart na inschrijving bij de gemeente in de Basisregistratie Personen (BRP) en het verkrijgen van een registratienummer. Maar in acute situaties kan ook zonder inschrijving hulp geboden worden. Het is zeer belangrijk dat men zich bij verhuizing bij de nieuwe gemeente opnieuw inschrijft. Een landelijk overzicht van JGZ-locaties staat op Zorgkaart Nederland.

Wat doet JGZ

De JGZ probeert de ontheemde kinderen zo snel mogelijk in beeld te hebben en zet in op screenings op lichamelijk, cognitief en psychosociaal gebied. Ze geeft voorlichting, begeleiding en draagt bij in het ontzorgen en normaliseren. De JGZ-professionals beoordelen of extra ondersteuning, hulp of zorg nodig is en kunnen direct de juiste zorg of hulp erbij halen. Zij maken hierbij gebruik van hun samenwerkingspartners voor het vroegtijdig signaleren van risico's. Denk aan het onderwijs, voorschoolse voorzieningen, wijkteams, huisartsen, jeugdhulp en andere relevante partijen. De JGZ biedt ondersteuning aan en verwijst als dat nodig is, door naar collega's zoals de huisarts en tweedelijns zorg. Ook geeft jeugdgezondheidszorg vaccinaties volgens het Rijksvaccinatieprogramma, voert neonatale screenings uit (hielprik en gehoorscreening), volgt de groei, de gezondheid en ontwikkeling van kinderen tot 18 jaar. Inmiddels is zorg in de periode van zwangerschap ook mogelijk. Zie ook: JGZ en Oekraïense gezinnen - Jeugdartsen Nederland (ajnjeugdartsen.nl)

Gehoortest, hielprik en vaccinaties

Aan pasgeborenen die in Nederland verblijven wordt tot de leeftijd van 3 maanden de gehoorscreening aangeboden. Tot de leeftijd van 6 maanden biedt de gemeente via de JGZ de hielprik aan. Dat geldt ook voor pasgeborenen uit Oekraïne die ons land binnenkomen of hier worden geboren en hier (al dan niet tijdelijk) verblijven. In Nederland worden vaccinaties aangeboden volgens het Rijksvaccinatieprogramma. Deze vaccinaties beschermen tegen 12 ernstige infectieziekten. Er is goed nagedacht over de volgorde waarin deze worden gegeven. In het vaccinatieschema lees je wanneer de vaccinaties worden aangeboden.

Eventueel nog extra informatie in dit filmpje: De Jeugdgezondheidszorg - YouTube

BIJLAGE BIJ DEEL F

BIJLAGE I

COMMUNICATIE

Een GOO vraagt veel van alle betrokken partijen. Gezamenlijk willen we ons goed voorbereiden op de inzet van een GOO. Voor het bevorderen van draagvlak is het belangrijk om duidelijk aan te geven wat de GOO is, waarom het nodig is, waarom de gemeente JA heeft gezegd, wie betrokken zijn in het proces en wie welke verantwoordelijkheid heeft.

DE DOELGROEPEN

In deze paragraaf zijn de belangrijkste stakeholders benoemd. Tevens is hun rol in de communicatie beknopt toegelicht. Interne communicatie gaat vooraf aan externe communicatie.

Intern:

- College van B&W
- Presidium/fractievoorzitters en leden gemeenteraad
- Medewerkers gemeente, in het bijzonder betrokken afdelingen/teams
- Hulpdiensten: politie en brandweer
- Gezondheidzorg (GZA/GGD/GHOR/Huisarts)

Extern:

- Ontheemden uit Oekraïne (Oekraïners maar ook derdelanders die rechtmatig verblijf hadden in Oekraïne voor 24 februari 2022)
- Direct omwonenden
- Overige omwonenden
- Belanghebbenden (eigenaars/verhuurders/gebruikers van de locatie)
- Vrijwilligers
- Belangenorganisaties (wijkcommissie, ondernemersvereniging, evt. actiegroep, Vluchtelingenwerk)
- Maatschappelijke organisaties (welzijn, sport, geloofsgemeenschappen)
- Actiegroepen
- Inwoners gemeentebreed
- Media (lokaal en regionaal)

Intern

College van B&W: heeft een belangrijke rol in het proactief en tijdig informeren en betrekken van alle partijen. Een duidelijke boodschap over nut en noodzaak wordt door het College gegeven. In de boodschap aandacht voor de mogelijke zorgen vanuit de gemeenschap. Nadruk ligt op helder en duidelijk informeren en betrekken. Zorg dat de burgemeester aanwezig is bij die momenten die voor zowel inwoners als de asielzoekers van belang zijn, zoals bij informatiebijeenkomsten en bij de aankomst van de eerste ontheemden uit Oekraïne (gasten van de gemeente).

Presidium/fractievoorzitters en leden gemeenteraad: worden zo spoedig mogelijk, in ieder geval, voordat externe communicatie plaatsvindt, geïnformeerd voor maatschappelijk en politiek draagvlak. Het presidium/fractievoorzitters worden persoonlijk geïnformeerd, de leden van de gemeenteraad kunnen via e-mail geïnformeerd worden.

Medewerkers van de gemeenten: kunnen vragen krijgen over de GOO dus moeten tijdig hierin meegenomen worden. Zeker die medewerkers die een cruciale rol vervullen in informatieverstrekking naar inwoners (callcenter, woordvoerder, communicatie).

Hulpdiensten: politie en brandweer de hulpdiensten worden voorafgaand door de gemeente geïnformeerd over de komst van een GOO.

Gezondheidszorg: Ontheemden in de GOO hebben recht op huisartsenzorg.

Extern

Ontheemden uit Oekraïne: worden opgevangen in de GOO en zijn gasten van de gemeente. Zij zullen vragen hebben en willen weten waar ze aan toe zijn. Informeer ze en wees eenduidig in de communicatie. Zorg dat alle medewerkers dezelfde boodschap geven over (de duur van) het verblijf in de GOO. Zorg voor simpele en heldere informatie (eventueel visueel) in verschillende talen.

Direct omwonenden: hebben direct te maken met de komst van de GOO. Het is belangrijk dat zij optimaal geïnformeerd zijn en weten wanneer en waarom er een GOO komt en tot hoe lang. Omwonenden worden via een brief uitgenodigd voor een (laagdrempelige) informatiebijeenkomst.

Eigenaren/verhuurders/gebruikers van de locatie: worden gelijktijdig met direct omwonenden geïnformeerd over het gebruik van de locatie voor de GOO. Het moet duidelijk zijn waar de gebruikers tijdens het gebruik van de locatie terecht kunnen voor hun activiteiten en tot wanneer dit duurt. De eigenaren informeren de gebruikers van de locatie nadat de gemeente heeft gecommuniceerd.

Overige inwoners van de gemeenten moeten, nadat direct omwonenden zijn geïnformeerd, op de hoogte gesteld worden van de komst van de GOO. Overige inwoners kunnen via een persbericht of een bericht in de plaatselijke krant hierover geïnformeerd worden. Let op: afhankelijk van waar de locatie is gelegen, kan het noodzakelijk zijn om ook inwoners uit buurgemeenten te informeren.

Vrijwilligers zijn hard nodig om asielzoekers tijdens het verblijf in de GOO te voorzien van een dagbesteding. Het informeren van vrijwilligersorganisaties door middel van een brief kan bijdragen aan de betrokkenheid. Ga, zodra bekend is dat er een GOO komt, in gesprek met vrijwilligersorganisaties. Uit de vluchtelingencrisis van 2015/2016 is gebleken dat de hulp van vrijwilligers cruciaal is voor het goed laten verlopen van een GOO. Als er geen vrijwilligersorganisatie is, zorg dan voor een vrijwilligerscoördinator.

Belangenorganisaties (wijkcommissie, ondernemersvereniging, evt. actiegroep, Vluchtelingenwerk). Betrek belangenorganisaties vroegtijdig en kijk wat zij kunnen betekenen voor de doelgroep.

Media (landelijk, regionaal en lokaal). Nadat direct omwonenden en eigenaren/beheerders van de locatie op de hoogte zijn gesteld, worden media geïnformeerd via een persbericht en/of persbriefing. Om draagvlak te bevorderen en om inwoners meer gevoel te laten krijgen bij de GOO kan een persrondleiding, indien dat mogelijk is voorafgaand aan opening van de GOO, helpen.

COMMUNICATIE VOOR, TIJDENS EN NA DE GOO

Voor de komst van een GOO:

- Interne communicatie gaat voor externe communicatie (college, hulpdiensten,).

  Informeer deze belanghebbenden kort voorafgaand en in vertrouwelijkheid.

- Daarna informeren van fractievoorzitters, gemeenteraad en de samenleving.

- Informeer, waar mogelijk, direct omwonenden met een laagdrempelige informatiemarkt. Stel de direct omwonenden in de gelegenheid om vragen te stellen aan verschillende tafels/kraampjes (organiseer dit eventueel op de desbetreffende locatie). De burgemeester loopt rond en haalt vragen op. Niet om de GOO ter discussie te stellen, maar om in gesprek te blijven.

- Persrondleiding door de locatie.

- Maak simpele en heldere informatie voor de asielzoekers in verschillende talen. Neem hierin ook de coronamaatregelen mee en waar asielzoekers terecht kunnen met vragen.

Tijdens het in gebruik zijn van de GOO:

- Houd doelgroepen zowel intern als extern op de hoogte van de opvang via social media, website en lokale radio/tv.

- Wees open en transparant over datgene wat gebeurt op locatie

- Deel proactief wat gebeurt op locatie. Doe dit zelfs dagelijks. Laat dagelijks een van de leden van het college een update geven (dit stelt je ook in de gelegenheid als er zaken nodig zijn om een oproep te doen)

- Ga met media door de locatie tijdens de opvang van de ontheemden, dit zorgt voor draagvlak.

- Maak goede afspraken met vrijwilligers over het gebruik van social media (wat kan wel en wat kan niet, dit ook in het kader van de privacy van ontheemden).

- Blijf in gesprek met de ontheemden en wees eenduidig in de communicatie.

Bij incidenten binnen de GOO

Incidenten binnen de GOO worden door de politie in de basis behandeld zoals alle andere incidenten binnen instellingen, namelijk met terughoudendheid in de woordvoering. Als het om een zwaarder incident gaat met flinke politie-inzet, dan wordt juist ingezet op open en transparante communicatie om maatschappelijke onrust te voorkomen. De woordvoering ligt hiervoor in eerste instantie vanuit de gebruikelijke alarmeringsprocessen bij de politie, maar het is gebruikelijk om bij zwaardere incidenten afstemming te zoeken met de verantwoordelijke gemeente

Uitgangspunten zijn:

- Mocht de woordvoerder van de politie zelf geen contact zoeken, neem contact op met de mediadesk van de politie van de betreffende eenheid om een gezamenlijke woordvoeringslijn af te stemmen. Deze is 24/7 bereikbaar via het piketnummer.
- Zorg vanuit gemeente en politie goed wat er is gebeurd of verklaard en doe de woordvoering neutraal en feitelijk. Laat je niet opjagen door de media die snel info willen hebben.
- Geef geen nationaliteiten van betrokkenen. Vaak is de oorzaak van conflicten helemaal niet gerelateerd aan de nationaliteit, maar komt het voort uit alledaagse irritaties die kunnen ontstaan in een groep mensen die dichtbij elkaar wonen.
- Houd rekening met de terminologie. Probeer indien mogelijk zo concreet en neutraal mogelijk te benoemen welke groep(en) er bij het incident betrokken is. Dit om stereotypering te voorkomen.

Bij incidenten buiten de GOO

Bij incidenten buiten de GOO (bijvoorbeeld diefstal of onzedelijk gedrag) waarbij mogelijk een ontheemde uit Oekraïne betrokken is, ligt de woordvoering bij de politie. De politie handelt bij deze incidenten net als bij andere incidenten. De politie neemt de aangifte op en probeert de verdachte aan te houden. De kans is groot dat de media hier extra aandacht voor zullen hebben en ook de gemeente en het COA zullen benaderen voor extra informatie.

- Mocht de woordvoerder van de politie zelf geen contact zoeken, neem contact op met de mediadesk van de politie van de betreffende eenheid. Deze is 24/7 bereikbaar via het piketnummer, zie https://www.politie.nl/contact/pers.
- De politie blijft bij de feiten en zal uitleggen wat de politie met de zaak doet of kan doen.
- De vraag of een betrokkene een ontheemde uit Oekraïne is, wordt vaak gesteld. De politie beoordeelt mensen niet op hun maatschappelijke/culturele status en houdt rekening met de privacy van betrokkenen. Dit betekent dat de politie van betrokkenen enkel de leeftijd en woonplaats meldt. Is alleen een land van herkomst bekend, dan wordt dat gemeld.

Communicatie na de opvang in de GOO (nazorgcommunicatie)

Doel van de nazorg aan eigen personeel, hulpdiensten en eventuele vrijwilligers is, naast het bieden van praktische informatie, ook het bieden van handelingsperspectieven en het beperken van mogelijke psychische en/of gezondheidsklachten. Het is heel belangrijk om waardering uit te spreken voor de getoonde inzet en begrip te vragen voor de collega's die de komende tijd nog werkzaamheden hebben in de nafase.

- Brief naar direct omwonenden/bedrijven
- Brief naar vrijwilligers (bedankbrief)
- Persbericht
- Bericht op de website/social media

Doelgroepen:

- Medewerkers die direct ingezet zijn bij de opvanglocatie
- Medewerkers die ingezet zijn op het gemeentehuis om processen in goede banen te leiden (crisisteam, etc.).
- College van B&W en Management
- Hulpdiensten
- Vrijwilligers

Betrokkenen:

- Gemeentelijk personeel
- Professionele hulpverleners

Activiteiten:

Voor interne medewerkers:

Bijeenkomst voor medewerkers die direct ingezet zijn bij de opvanglocatie en medewerkers die ingezet zijn op het gemeentehuis om processen in goede banen te leiden (crisisteam, KCC etc.).

- Oproep voor intern personeel met behoefte aan nazorg
- Oproep voor intern personeel om signalen bij andere collega's ook te melden
- Monitoren behoefte aan (professionele) nazorg
- Interne communicatie
- Evaluatie

Voor College/Management:

- Interne communicatie: Informeren over proces nazorg
- Begeleidingsadvies aan management

- Handvatten over herkennen van signalen en benodigde acties
- Indien nodig doorverwijsadvies naar professionele hulpverleners

Voor hulpdiensten:

Hulpdiensten zullen in de regel zelf de nazorg van de hulpverleners oppakken. Het verdient aanbeveling om dit te checken.

BIJLAGE II

ALGEMENE CHECKLIST COMMUNICATIE

Bij aanbod GOO

- Artikel op de website over aanbod GOO met evt. daarbij de veelgestelde vragen
- Bij bekendmaken van de locatie al bewonersbrief aan direct omwonenden versturen.
- Interne communicatie opstarten:
    - Politiek: gemeenteraad informeren over besluit
    - Medewerkers: medewerkers van de eigen gemeente informeren over het besluit en wat daarbij de verwachtingen zijn over de inzet van het eigen personeel.
    - Gebruikers van de locatie die ingezet wordt

Bij (mogelijke) verlenging GOO

- Benadruk de verlenging in de communicatiemix en bedien daarbij vooral de volgende doelgroepen:
    - o Direct omwonenden
    - o Gemeenteraad
    - o Eigen medewerkers en ingezette vrijwilligers
    - o Eigenaren/gebruikers van de locatie die ingezet wordt
    - o Overige inwoners gemeente

Bij sluiten GOO

- Bij sluiting denk aan extra communicatie voor vooral de volgende doelgroepen:
    - o Direct omwonenden
    - o Gemeenteraad
    - o Eigen medewerkers en ingezette vrijwilligers
    - o Eigenaren/gebruikers van de locatie die ingezet wordt
- Geef in de communicatie aan waarom de opvanglocatie sluit.
- Communiceer wanneer de ontheemden vertrekken en organiseer dat medewerkers en vrijwilligers afscheid kunnen nemen.
- Zorg voor een gezamenlijk informele afsluiting, direct na vertrek asielzoekers en opruimen locatie. Geef de burgemeester daarbij een informele rol.
- Communiceer met de eigenaren/gebruikers van de locatie over moment dat locatie weer normaal gebruikt kan worden.
- Zie ook plan van aanpak nafase

Na sluiting GOO

- Organiseer een formele afsluitbijeenkomst, waarbij iedereen bedankt wordt en waarbij teruggekeken kan worden op de afgelopen periode. De burgemeester/college hebben hierbij een belangrijke rol.
- Stuur een bedankje naar alle medewerkers van de gemeente, extra inzet van andere gemeenten/organisaties en vrijwilligers.
- Zie ook plan van aanpak nafase

Overige

- Gemeenten kunnen door andere gemeenten gebeld worden met vragen over de aanpak en lessons learned. Vraag het klantencontactcentrum [of anders] om deze vragen af te vangen en verwijs eventueel door naar de Veiligheidsregio.